

Hogeschool Van Hall Larenstein

B Kust en Zee Management

Uitgebreide opleidingsbeoordeling

Samenvatting

Op 16 december 2020 is de bestaande hbo-bacheloropleiding Kust- en Zeemanagement (KZM) van Hogeschool Van Hall Larenstein (VHL) bezocht door een visitatiepanel van NQA. De bacheloropleiding wordt in voltijd gegeven en is gesitueerd in Leeuwarden. Het panel beoordeelt de bacheloropleiding Kust- en Zeemanagement als **positief**.

Algemeen beeld

Het panel heeft Kust- en Zeemanagement leren kennen als een opleiding met een helder profiel, een duidelijke missie, een goed zelfinzicht en een sterk ontwikkeld lerend vermogen. De goede documentatie (waaronder een helder geschreven zelfevaluatierapport en zeer mooie video-opnames) en de constructieve houding van de opleiding in de gesprekken met het panel hebben hier zeker aan bijgedragen. Veel waardering heeft het panel voor de positie van praktijkgericht onderzoek in het programma en voor de manier waarop de opleiding studenten in aanraking brengt met het werkveld. De manier waarop de opleiding bijvoorbeeld excursies inzet om studenten ervaring in het werkveld op te laten doen en te helpen om een netwerk in het werkveld op te bouwen, vindt het panel een groot compliment waard. De kleinschaligheid van de opleiding KZM en de grote betrokkenheid van docenten zorgt voor een prettig leerklimaat, waarin goed contact is tussen studenten van alle jaren en tussen studenten en docenten. Het panel deelt het enthousiasme van het werkveld over de aansluiting van de opleiding met de beroepspraktijk en de kwaliteit van de afgestudeerden. De opleiding mag hier volgens het panel trots op zijn.

Standaard 1: Beoogde leerresultaten

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

De opleiding KZM heeft een duidelijk beroeps- en opleidingsprofiel, dat is opgesteld in nauwe samenwerking met het betrokken kust- en zeewerkveld. Het opleidingsprofiel zou volgens het panel nog verder aan scherpte kunnen winnen door ook een benchmark met aanpalende opleidingen in Nederland uit te voeren en aan de hand hiervan de positie van de opleiding nog duidelijker te bepalen. De beoogde leerresultaten zijn inhoudelijk relevant voor het domein van kust- en zeemanagement. De opleiding heeft de beoogde leerresultaten overtuigend op hbo-niveau geformuleerd en goed afgestemd op de Dublin-descriptoren. De opleiding houdt via de deskundige werkveldadviescommissie voeling met ontwikkelingen in de beroepspraktijk van kust- en zeemanagement en de samenleving.

Standaard 2: Oriëntatie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

Het onderwijsprogramma van KZM is duidelijk praktijkgericht en biedt voldoende mogelijkheden om passende beroepsvaardigheden te realiseren. De opleiding weet de goede contacten met het werkveld en kennisinstellingen te gebruiken voor het ontwerp en de realisatie van het onderwijsprogramma. De docent-onderzoekers in het docententeam zorgen voor een goede verwevenheid van het onderwijs met actueel praktijkgericht onderzoek. Studenten worden in alle fases van de opleiding in aanraking gebracht met actueel praktijkgericht en interdisciplinair onderzoek en worden gestimuleerd om hierin te participeren. Het panel vindt daarnaast dat de opleiding studenten goed voorbereidt om in het internationale kust- en zeewerkveld te participeren.

Standaard 3: Inhoud

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

De inhoud van het onderwijsprogramma van KZM biedt studenten voldoende mogelijkheden om de beoogde leerresultaten te bereiken. De opleiding heeft de competenties goed en navolgbaar uitgewerkt in concrete leerdoelen. De opleiding biedt studenten een stevige, brede en actuele kennisbasis op de verschillende deelgebieden van kust- en zeemanagement. Daarnaast leren studenten (onderzoeks-)projecten in het kust- en zeewerkveld organiseren, problemen vanuit verschillende invalshoeken te bekijken en verschillende belangen af te wegen. De opleiding zou volgens het panel nog wat meer aandacht kunnen besteden aan ethische vraagstukken in het werkveld van KZM. Het panel geeft de opleiding verder in overweging om de specialisatie Marine Interactive Planning onderdeel van het basisprogramma te maken, dan wel onder te brengen in de twee andere specialisaties, gegeven de relevantie van de inhoud van deze specialisatie voor alle studenten KZM.

Standaard 4: Leeromgeving

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

Het panel vindt dat de leeromgeving past bij de competenties die een KZM-er moet ontwikkelen. De opleiding weet 'de echte wereld' naar binnen te brengen in het onderwijs door veel te werken met beroepsproducten en praktijkgerichte werkvormen. De opleiding gebruikt een mooie variatie aan werkvormen en heeft een goede balans gevonden tussen individuele en groepsgewijze werkvormen. Opdrachten met een integraal karakter kunnen nog aan kracht winnen door een verdere uitwerking van de (integraliteit van de) opdracht, door een eenduidige benaming en door heldere uitleg over het doel van de opdracht aan studenten. Studenten hebben voldoende keuzevrijheid en mogelijkheden om zelf hun leerproces vorm te geven. Het panel raadt de opleiding aan om structureel meer online leermiddelen in de leeromgeving te integreren, op basis van de recente ervaringen met blended learning en door te onderzoeken welke best practices er op het gebied van blended learning binnen de hogeschool zijn. Dit kan ook een positieve invloed hebben op de ervaren werkdruk van docenten (zie ook standaard 6).

Standaard 5: Instroom

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

De opleiding hanteert duidelijke en passende toelatingseisen. De studievoorzichting geeft een realistisch beeld van de opleiding en wijst studenten op het belang van affiniteit met en kennis van biologie. De opleiding bevordert een goede aansluiting van het programma op de vooropleiding van studenten door in het eerste jaar extra aandacht te geven aan voldoende beheersing van de instructietalen Nederlands en Engels en door de verschillende instapniveaus op het gebied van biologie en ecologie op één lijn te brengen. Gezien de substantiële instroom van internationale studenten geeft het panel de opleiding in overweging om het onderwijs vanaf het eerste jaar in het Engels aan te bieden.

Standaard 6: Personeel

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

De opleiding Kust- en Zeemanagement beschikt over een enthousiast, betrokken en deskundig team van docenten. Studenten zijn positief over hun docenten en roemen hun vakinhoudelijke en didactische deskundigheid, betrokkenheid en inlevingsvermogen. De docenten hebben goede contacten met het werkveld en zetten deze op een actieve manier in om het onderwijs vorm te geven. Het panel is erg positief over de grote betrokkenheid van docenten bij relevant praktijkgericht onderzoek, dit draagt bij aan de continue professionalisering van het docententeam. Docenten hebben voldoende beheersing van de instructietalen Nederlands en Engels om het onderwijs te kunnen verzorgen.

De nieuwe organisatiestructuur brengt nieuwe energie in het docententeam, maar schept ook hoge verwachtingen. Het panel dringt er bij zowel het College van Bestuur van VHL, bij de locatiedirectie van VHL Leeuwarden, als bij de opleiding KZM op aan om de ingezette organisatorische veranderingen snel en met kracht door te zetten. Verlaging van de werkdruk, mede door het geven van meer mandaat aan de opleiding(smanager), ziet het panel als een cruciale factor voor het functioneren van het docententeam op de (middel)lange termijn.

Standaard 7: Voorzieningen

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

De huisvesting en materiële voorzieningen van de opleiding KZM stellen studenten in staat om de beoogde leerresultaten te realiseren. De opleiding beschikt over goed ingerichte ruimtes voor klassikaal onderwijs, voor het werken in groepen en voor zelfstudie. De practicumlokalen en de aquariumruimte zijn heel mooi ingericht en dragen zichtbaar bij aan de kwaliteit van het praktijkonderwijs en het leren doen van praktijkgericht onderzoek. De mediatheek is goed geoutilleerd en biedt studenten voldoende studiematerialen en de computerzalen voorzien studenten van moderne computervoorzieningen. De digitale leeromgeving is goed ingericht en ondersteunt studenten bij het uitvoeren van onderwijsactiviteiten op afstand.

Standaard 8: Begeleiding

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

KZM heeft de studiebegeleiding en informatievoorziening prima georganiseerd. Studenten krijgen gedurende hun hele studietraject persoonlijke begeleiding van een vaste studieloopbaanbegeleider. De studieloopbaantrainingen dragen bij aan het ontwikkelen van een goede studiehouding en professionele houding en helpen studenten bij hun loopbaanoriëntatie. De opleiding heeft voldoende aandacht voor studenten met een functiebeperking, voor studenten die moeite hebben met studeren en voor langstudeerders, en biedt deze studenten passende begeleiding en extra voorzieningen. De opleiding gebruikt verschillende kanalen om met studenten te communiceren en doet dit tijdig en duidelijk. De kleinschaligheid van de opleiding draagt bij aan de kwaliteit van de informatievoorziening en de studiebegeleiding.

Standaard 9: Kwaliteitszorg

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

De opleiding heeft het kwaliteitszorgsysteem deugdelijk uitgewerkt. De onderwijsmodules worden structureel geëvalueerd en signalen van studenten worden gebruikt om het onderwijsprogramma verder te verbeteren. De opleiding informeert studenten op een volledige en transparante manier over de uitkomsten van evaluaties en studenten zijn tevreden over de manier waarop de opleiding opvolging geeft aan evaluaties en feedback. Het panel ondersteunt de suggestie van de opleidingscommissie om de uitkomsten van module-evaluaties ook te communiceren aan studenten die de module nog gaan volgen. De opleiding werkt actief aan het bevorderen van een gezamenlijke kwaliteitscultuur. Het panel vindt het terecht en moedig dat de opleiding daarbij zoekt naar een balans tussen het inrichten van formele kaders en het vertrouwen op de kwaliteit van de individuele, deskundige docenten.

Standaard 10: Toetsing

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

De opleiding heeft een goed ingericht toetssysteem. De toetsen zijn zo opgesteld dat studenten in staat gesteld worden om hun kennis en vaardigheden op het juiste niveau aan te tonen. In de eerste twee jaren wordt veel gebruik gemaakt van meerkeuzetoetsen, hier is volgens het panel ruimte om de toetsvariatie te vergroten. De opleiding heeft een goede balans gevonden tussen groepswerk en individueel toetsen. Wel zou de opleiding meer kunnen differentiëren tussen de prestaties van individuele studenten bij groepsopdrachten, om meer recht te doen aan de individuele prestaties van studenten in groepswerk.

De beoordeling van de toetsen is navolgbaar en studenten krijgen voldoende (tussentijdse) feedback op hun prestaties. De opleiding bevordert de betrouwbaarheid van beoordelingen door het gebruik van rubrics, de organisatie van tussentijdse intervisiesessies voor docenten en kalibratiesessies na afloop van elke module.

De examencommissie vervult haar wettelijke taken naar behoren. De examencommissie heeft de afgelopen periode een meer proactieve rol aangenomen en geïnvesteerd in een structurele organisatie van de borging van de toetskwaliteit. Een sterk punt van de opleiding ziet het panel in de nauwe samenwerking tussen de examencommissie, het opleidingsmanagement en de opleidingscommissie om de borging van alle onderdelen van de opleiding goed te structureren en af te stemmen.

Standaard 11: Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

De eindwerken laten zien dat studenten op hbo-niveau afstuderen en de beoogde leerresultaten bereiken. De opleiding levert startbekwame kust- en zeemanagers op, die direct aan de slag kunnen in het werkveld in passende functies in het kust- en zee werkveld. Uit de eindwerken, die veelal een zelfde heldere structuur bevatten, blijkt duidelijk dat de praktijkgerichte onderzoeksvaardigheden van studenten goed ontwikkeld zijn. De onderzoeksonderwerpen passen bij het brede domein van kust- en zeemanagement en zijn afgestemd op relevante vragen uit het werkveld.

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Schets van de opleiding	10
Standaard 1 Beoogde leerresultaten	14
Standaard 2 Oriëntatie	18
Standaard 3 Inhoud	19
Standaard 4 Leeromgeving	23
Standaard 5 Instroom	25
Standaard 6 Personeel	27
Standaard 7 Voorzieningen	29
Standaard 8 Begeleiding	31
Standaard 9 Kwaliteitszorg	34
Standaard 10 Toetsing	34
Standaard 11 Gerealiseerde leerresultaten	39
Eindoordeel over de opleiding	41
Aanbevelingen	42
Bijlagen	43
Bijlage 1 Bezoekprogramma	44
Bijlage 2 Bestudeerde documenten	45

Inleiding

Dit visitatierapport bevat de beoordeling van de bestaande voltijd hbo-bacheloropleiding Kust- en Zeemanagement van hogeschool Van Hall Larenstein. Het visitatiepanel dat de beoordeling heeft uitgevoerd, is samengesteld door NQA, in opdracht van hogeschool Van Hall Larenstein en in overleg met KZM. Voorafgaand aan de visitatie heeft de NVAO het panel goedgekeurd.

Het rapport beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel. Ook bevat het enkele aanbevelingen voor de opleiding. Het rapport is opgesteld conform het *Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs* van de NVAO (2018) en de *NQA Handleiding Opleidingsvisitaties Hoger Onderwijs 2020 Uitgebreide Opleidingsbeoordeling*.

De visitatie heeft plaatsgevonden op 16 december 2020.

Het visitatiepanel bestond uit:

dr.ir. T.J.N.M. de Bruijn (voorzitter, domeindeskundige)

J.J.M. Berntsen-Wiltink MSc (domein- en onderwijsdeskundige)

Prof.dr. A.J. Murk (domeindeskundige)

M. Junggeburd (studentlid)

Wietske Rowaan MA, auditor van NQA, trad op als secretaris van het panel.

De opleiding KZM is ingedeeld in de visitatiegroep HBO Watermanagement. Afstemming tussen alle deelpanels heeft allereerst plaatsgevonden door de instructie die de panelleden krijgen met betrekking tot het beoordelingskader. De tussen Hobéon en NQA gekalibreerde criteria voor de beoordeling maken onderdeel uit van deze instructie. Daaraan voorafgaand is de afstemming geborgd door overlap in de bezetting tussen alle deelpanels. Daarnaast is, rekening houdend met het feit dat elke opleidingsbeoordeling een individuele beoordeling betreft, vanuit de overlap in de bezetting, waar relevant, voortschrijdend gereflecteerd op vorige bezoeken binnen deze visitatiegroep. De afstemming tussen de panels wordt verder geborgd door de ondersteuning van, zo veel mogelijk, dezelfde secretaris vanuit NQA en andere evaluatiebureaus en door de inzet van getrainde voorzitters.

Werkwijze panel en procesverloop

Voor de opleidingsbeoordeling heeft de opleidingen een zelfevaluatie en bijlagen ter beschikking gesteld aan het panel. Voor de beoordeling van de gerealiseerde leerresultaten heeft het panel vijftien afstudeerdossiers van de opleidingen bestudeerd. Deze dossiers zijn geselecteerd op basis van een groslijst van alumni van de afgelopen twee jaar. Bij de selectie is rekening gehouden met variatie in studentwaardering en afstudeerspecialisaties (zie bijlage 2).

Vanwege de Covid-19 crisis en de daaruit volgende overheidsbeperkingen, heeft het visitatiebezoek online plaatsgevonden via de applicatie van Microsoft Teams. KZM heeft in samenspraak met het panel een gespreksprogramma opgesteld. Tijdens het vooroverleg zijn de panelleden geïnstrueerd over de werkwijze van NQA en de inhoud van de NVAO-kaders en zijn voorlopige bevindingen besproken. Op 8 december 2020 heeft het panel een eerste gesprek met KZM gevoerd. Het doel van dit gesprek was een eerste kennismaking van het panel met de bacheloropleiding en het geven van focus aan de gesprekken op 16 december 2020. Zowel

tijdens het vooroverleg als de online gesprekken zijn bevindingen voortdurend gedeeld binnen het panel. Tijdens het online visitatiebezoek heeft het panel gesproken met diverse stakeholders van beide opleidingen, waaronder studenten, docenten (examinatoren) en vertegenwoordigers van het werkveld (zie bijlage 1). Aan het einde van de gespreksdag heeft het panel alle verkregen informatie verwerkt tot een totaalbeeld en tot een beargumenteerd oordeel. Tijdens een afsluitende mondelinge terugkoppeling heeft de voorzitter van het panel het eindoordeel en belangrijke bevindingen medegedeeld aan de opleiding. Medewerkers en studenten van de opleiding zijn in de gelegenheid gesteld om het panel (via e-mail) te benaderen buiten de bezochtdag om (inloopsprekuren). Hiervan is geen gebruik gemaakt.

Na het visitatiebezoek heeft de secretaris een conceptrapportage opgesteld, die is voorgelegd aan het panel. Met de input van de panelleden is een tweede concept opgesteld, dat ter controle op feitelijke onjuistheden is voorgelegd bij de opleidingen. De panelleden hebben kennis genomen van de reactie van de opleidingen en waar nodig zijn aanpassingen doorgevoerd. Vervolgens is het rapport definitief vastgesteld. Met alle (mondeling en schriftelijk) verstrekte informatie heeft het panel tot een weloverwogen oordeel kunnen komen.

Het visitatiepanel verklaart dat de beoordeling van de bacheloropleiding KZM in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Utrecht, 17 februari 2021

Panelvoorzitter

dr.ir. T.J.N.M. de Bruijn

Auditor

W. Rowaan MA

Schets van de opleiding

Hogeschool Van Hall Larenstein (VHL) profileert zich als duurzame hogeschool met locaties in Velp en Leeuwarden. De opleiding Kust- en Zeemanagement (KZM) is een voltijd bacheloropleiding, die wordt aangeboden in Leeuwarden en valt onder de directie van locatie Leeuwarden.

De opleiding KZM is een unieke opleiding in Nederland. KZM heeft de volgende missie opgesteld: “Kust- en zeemanagers initiëren en bevorderen de integratie van onderzoek, management en duurzaam gebruik van het kust- en zeegebied, samen met de verschillende regionale, nationale en internationale actoren.” KZM ambieert een vooraanstaande maatschappelijke rol op het gebied van duurzame ontwikkeling, met betrekking tot het behoud en duurzaam gebruik van de oceanen, de zeeën en mariene hulpbronnen. Om deze ambitie vorm te kunnen geven, werkt de opleiding nauw samen met het lectoraat Marine Management and Conservation van VHL. De focus van de opleiding op duurzaamheid is terug te zien aan het behaalde Keurmerk Duurzaam Hoger Onderwijs (AISHE-certificaat met vier sterren, behaald in 2019).

De opleiding KZM bestaat sinds 2001 en telt momenteel 307 studenten en heeft een team van 19 docenten (15 fte). In de afgelopen periode is het aantal instromende studenten gegroeid, van 35 eerstejaarsstudenten in 2015 naar 96 eerstejaarsstudenten in 2019.

KZM heeft in de afgelopen periode met wijzigingen in de organisatiestructuur te maken gehad. Vanaf 2015 is VHL gaan werken met resultaatverantwoordelijke teams waarin de verschillende (management)rollen verdeeld werden over verschillende personen (regierolhouders). Met ingang van september 2020 is dit model aangepast. De twee locaties in Leeuwarden en Velp worden nu aangestuurd door een eigen directie en daarnaast heeft KZM een eigen opleidingsmanager gekregen, die rechtstreeks rapporteert aan de locatiedirecteur onderwijs.

Een belangrijke wijziging in de opleiding betreft de ontwikkeling van een nieuw beroepsprofiel en opleidingsprofiel, naar aanleiding van input vanuit een werkveldonderzoek. De invoering van een nieuw opleidingsprofiel heeft ook tot aanpassingen in het onderwijsprogramma geleid. De structuur met twee majors (Marine Policy en Marine Biology) is losgelaten en de opleiding heeft gekozen voor een breed opgeleide KZM-er die zich kan specialiseren in Mariene Biologie, Mariene (Interactieve) Planvorming en Mariene Bronnen. Het nieuwe opleidingsprofiel en programma zijn ingegaan in studiejaar 2017-2018 en in 2019-2020 is het laatste cohort studenten volgens het oude opleidingsprofiel afgestudeerd. Het nieuwe studieprogramma staat weergegeven in figuur 1.

Jaar	Periode 1	Periode 2	Periode 3	Periode 4
1	Module studie en toekomst	Module mens en zee	Module economie van kust en zee	Module onderzoekstechnieken
	Module oceanografie	Module mariene diversiteit	Module adviseren	Module beleid en belangen
2	Stage	Module coastal and marine research	Module people planet profit	Module interactive planning
			Module introduction to GIS	Module stress effects on coast and sea
3	Module marine ecosystems	Module integrated coastal zone management	Project stage of minor	
	Specialiseren	Specialiseren		
4	Project stage of minor		Afstuderen	

Figuur 1: schematische weergave van het studieprogramma (vanaf 2017-2018)

De instructietaal in het eerste jaar is het Nederlands, maar vanaf het tweede jaar worden veel modules in het Engels verzorgd. De opleiding heeft deze keuze gemaakt vanwege het internationale karakter van het kust- en zeegebied. Het management en het beleid van kust- en zeegebieden worden niet alleen lokaal of nationaal, maar veelal grensoverstijgend geregeld. In de onderwijs- en examenregeling onderbouwt de opleiding de keuze voor de Engelse taal per onderwijseenheid. Het panel vindt dat de opleiding de keuze voor het gebruik van Engels als instructietaal voldoende heeft onderbouwd en dat dit ook bijdraagt aan de voorbereiding van studenten op het internationale karakter van hun toekomstige werkveld. Het panel merkt wel op dat het hanteren van twee instructietalen mogelijk remmend werkt op de werving van internationale studenten (zie verder standaard 5).

Gevolgen van Covid-19

Vanaf maart 2020 heeft KZM het onderwijs grotendeels online aangeboden, als reactie op de gevolgen van de Covid-19-crisis. Onderwijsbijeenkomsten vinden plaats via MS Teams. Een beperkt aantal hoor- en werkcolleges en practica vindt plaats op de hogeschool, waarbij voorrang gegeven wordt aan eerstejaarsstudenten om de binding tussen opleiding en student zoveel mogelijk te realiseren. Om de kwaliteit van het onderwijs te borgen, maakt het docententeam gebruik van een wekelijks intervisiemoment en is de (online) begeleiding van studenten bij het maken van beroepsproducten geïntensiveerd. Voor elke toets is een afweging gemaakt of deze in de originele vorm kon doorgaan, in een alternatieve vorm of dat verplaatsing wenselijk was. Hierbij is rekening gehouden met de te toetsen leerdoelen en de werkbaarheid voor studenten en docenten. Met betrekking tot stages en afstudeerscripties is met elke student individueel bekeken welke aanpassingen in de werkwijze of planning nodig waren. De opleiding heeft het online

onderwijs aan het eind van collegejaar 2019-2020 met studenten geëvalueerd en op basis daarvan een aantal aandachtspunten geformuleerd en aanpassingen op moduleniveau gerealiseerd. Het panel is van mening dat de opleiding het onderwijs op een zorgvuldige manier heeft aangepast aan de ontstane situatie en beperkingen.

Ontwikkelingen naar aanleiding van de vorige visitatie

De bachelor KZM is in 2013 (beperkte opleidingsbeoordeling) en in 2014 (aanvullende beoordeling wegens intrekken aanvraag instellingsaccreditatie door VHL) beoordeeld. De visitatiepanels waren positief over de kwaliteit van de opleiding. De opleiding kreeg verschillende verbeterpunten mee en heeft op basis daarvan een aantal aanpassingen doorgevoerd in de afgelopen periode. Het panel is van mening dat KZM de aanbevelingen adequaat heeft opgepakt en heeft gebruikt ter verdere verbetering van de opleidingen. De belangrijkste punten waar KZM aan heeft gewerkt, zijn:

- Het specifiekere maken van de competentie 'onderzoek doen' door het onderzoekend vermogen in een nieuw opleidingsprofiel te integreren in alle competenties.
- Een eenduidigere definitie hanteren van beroepsrollen en competenties en het onderscheid hiertussen te bewaken: op basis van werkveldonderzoek zijn de competenties in een nieuw opleidingsprofiel geactualiseerd en is een duidelijker onderscheid gemaakt tussen de verschillende rollen en competenties.
- Meer aandacht voor scherpe onderzoeksvragen en verhogen van de kwaliteit van het afstudeeronderzoek: de opleiding heeft een module (14 EC) ontwikkeld waarin studenten leren om praktijkgericht onderzoek te doen. Daarnaast is er gewerkt aan de professionalisering van docenten, er is meer ruimte gekomen in het docententeam om onderzoek en onderwijs te combineren.
- Organiseren van een kritische tegenstem (vanwege het kleine team en de dubbele rollen die men heeft) en vergroten van de onafhankelijkheid van de examencommissie: de organisatiestructuur is aangepast door met drie kernteams te werken (organisatorische taken, onderzoek/projecten en curriculumontwikkeling) en het team is gegroeid, waardoor taken en rollen beter verdeeld zijn over het team. De examencommissie is samengegaan met de examencommissie van de opleiding Diermanagement, waarbij ook een extern lid is aangesteld.
- Aanpassen van de weging van het afstuderen (het proces telde te zwaar mee in de beoordeling): de opleiding heeft de beoordelingssystematiek van het afstuderen aangepast. Momenteel is een tweede aanpassing gaande, om het afstuderen aan te passen op het huidige opleidingsprofiel.

Basisgegevens opleiding

Naam opleiding in Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs (CROHO)	Kust- en Zeemanagement
ISAT-code CROHO	39204
Oriëntatie en niveau opleiding	hbo
Niveau opleiding	bachelor
Graad	Bachelor of Science
Aantal studiepunten	240 EC
Variant(en) incl. een evt. 3 jarig traject voor VWO bij een hbo-bacheloropleiding	Voltijd
Eventueel nieuwe naam	n.v.t
Afstudeerrichtingen	n.v.t
Eventueel nieuwe afstudeerrichtingen	n.v.t
Opleidingslocatie(s)	Leeuwarden
Joint programme, met opgave van de betrokken partnerinstellingen en het type graadverlening (joint/double/multiple degree)	n.v.t
Onderwijstaal	Nederlands en Engels
Bijzonder kenmerk	n.v.t

Standaard 1

Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld, het vakgebied en op internationale eisen.

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

De opleiding Kust- en Zeemanagement heeft het beroeps- en opleidingsprofiel opgesteld in nauwe samenwerking met het betrokken kust- en zeevakveld. Het panel vindt dat de opleiding een duidelijk profiel heeft en kan zich vinden in de keuze voor een brede basis van kennis, vaardigheden en attitudes in de eerste twee jaar en een specialisatie in het derde en vierde jaar. De opleiding heeft een benchmark met vergelijkbare opleidingen in het buitenland uitgevoerd. Het opleidingsprofiel zou volgens het panel nog verder aan scherpte kunnen winnen door ook een benchmark met aanpalende opleidingen in Nederland uit te voeren en aan de hand hiervan de positie van de opleiding nog duidelijker te bepalen.

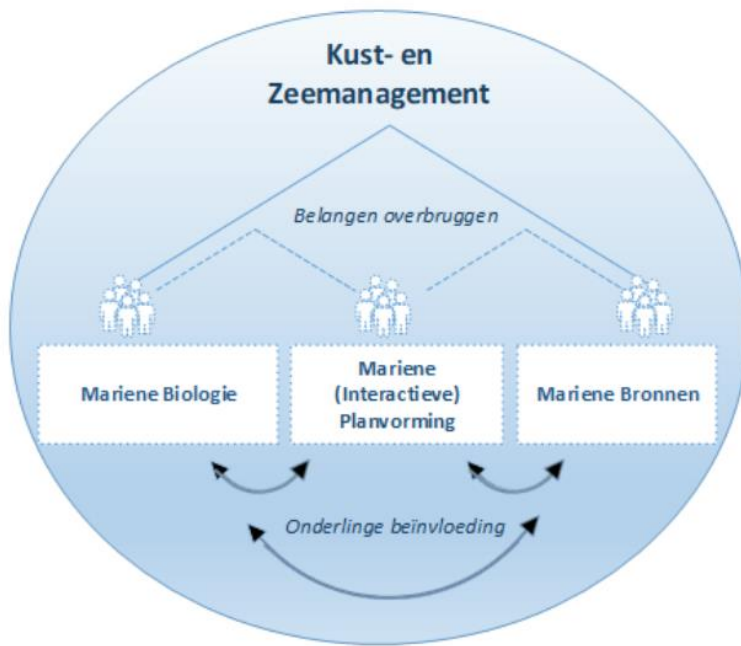
De beoogde leerresultaten zijn op een juiste manier afgeleid van het beroeps- en opleidingsprofiel. Het panel beoordeelt de beoogde leerresultaten als inhoudelijk relevant voor het domein van Kust- en Zeemanagement. De opleiding heeft de beoogde leerresultaten overtuigend op hbo-niveau geformuleerd en goed afgestemd op de Dublin-descriptoren. Het panel vindt het (internationale) hbo-niveau daarmee voldoende aangetoond. De opleiding houdt via de deskundige werkveldadviescommissie voeling met ontwikkelingen in de beroepspraktijk van kust- en zeemanagement en in de samenleving.

Onderbouwing

Beroeps- en opleidingsprofiel

De opleiding KZM is een unieke opleiding in Nederland en heeft daarom in 2002 een eigen beroeps- en opleidingsprofiel opgesteld, in samenwerking met verschillende deskundigen uit het werkveld. In 2015 heeft de opleiding een werkveldonderzoek gehouden onder leden van de werkveldadviescommissie, alumni en stage- en afstudeerbegeleiders. Een belangrijke constatering uit dit onderzoek was dat de specialisatiemogelijkheden uitgebreid zouden moeten worden met het onderwerp 'mariene bronnen', om beter aan te kunnen sluiten bij maatschappelijke ontwikkelingen zoals de klimaatafspraken en de Sustainable Development Goals. Op basis hiervan heeft de opleiding het beroepsprofiel bijgesteld, met ingang van studiejaar 2017-2018. Het nieuwe beroepsprofiel beschrijft de Kust- en Zeemanager als volgt (zie ook figuur 2):

De Kust- en Zeemanager moet in staat zijn verder te kijken dan zijn eigen perspectief omdat hij kennis heeft van een verscheidenheid aan actoren van het kust- en zeevakveld. Indien nodig, weet de Kust- en Zeemanager belangen van verschillende stakeholders te overbruggen. Daarnaast beschikt hij over verdieping in een van de vakgebieden van KZM en kan hij vanuit dit perspectief standpunten doorgronden. Hij is ook op de hoogte van onderlinge beïnvloeding van standpunten binnen verschillende vakgebieden.

Figuur 2: Schematische weergave van het beroepsprofiel KZM-er

In het opleidingsprofiel staat beschreven voor welke functies de opleiding studenten voorbereidt. Deze functies zijn gerelateerd aan de drie specialisatiethema's: Mariene Biologie (Marine Biology), Mariene (Interactieve) Planvorming (Marine Interactive Planning) en Mariene Bronnen (Marine Resources).

- Mariene Biologie richt zich op functies als (junior) consultant natuurontwikkeling, (junior) ecooloog, (junior) onderzoeker, medewerker onderzoeksprojecten bij adviesbureaus of onderzoeksinstituten.
- Mariene (Interactieve) Planvorming focust op functies als beleidsmedewerker, projectmedewerker of procesmanager bij overheden (provincies, waterschappen, gemeentes), Rijkswaterstaat, waterbeheer, belangenorganisaties, maatschappelijke organisaties, NGO's en adviesbureaus.
- Mariene Bronnen leidt op tot functies als projectmedewerker, procesmanager in gebiedsprojecten, (junior) omgevingsmanager, (junior) duurzaamheidsmanager of ondernemer in de maritieme en commerciële sector (energie, grondstoffen), en functies als projectmedewerker of procesmanager binnen de kustverdediging, bij ingenieursbureaus en in de offshore industrie.

De opleiding heeft een benchmark met vergelijkbare internationale opleidingen uitgevoerd: Marine Science van Scottish Association of Marine Science (SAMS), University of the Highlands and Islands in Schotland, Marine Biology van Plymouth University, Engeland en Coastal and Marine Management van University Centre of the Westfjords, IJsland. Hieruit blijkt onder andere dat de opleidingen in Schotland en Engeland zich richten op de mariene biologie en de opleiding in IJsland en KZM overkoepelende opleidingen zijn met veel aandacht voor Europees, nationaal en lokaal beleid, naast aandacht voor mariene biologie. Het panel vindt het prijzenswaardig dat de opleiding een internationale benchmark heeft uitgevoerd. Het panel constateert ook dat de opleiding een duidelijk profiel heeft en het panel kan zich vinden in de keuze voor een brede basis van kennis, vaardigheden en attitudes in de eerste twee jaar en een specialisatie in het

derde en vierde jaar. De nadruk op beleid in het kust- en zeedomein maakt de opleiding uniek in Nederland. Het panel constateert echter ook dat er wel opleidingen in Nederland zijn waarmee verwantschap is op onderdelen (zoals Watermanagement van Hogeschool Zeeland of Hogeschool Rotterdam). Het opleidingsprofiel zou volgens het panel nog verder aan scherpte kunnen winnen door een benchmark met aanpalende opleidingen in Nederland uit te voeren en aan de hand van deze vergelijking keuzes te maken om het eigen opleidingsprofiel nog duidelijker neer te zetten.

Beoogde leerresultaten

De opleiding heeft op basis van het beroepsprofiel en de missie van de opleiding een definitie van beroepsbekwaamheid opgesteld:

Beroepsbekwaamheid houdt voor de Kust- en Zeemanager in dat hij/zij het onderzoekend vermogen bezit om verbindingen te leggen tussen projecten, belangen van stakeholders en verschillende disciplines in het (inter)nationale kust- en zee-werkveld, rekening houdend met ecologische, economische en sociaal-culturele aspecten (duurzaamheid).

Op basis van deze definitie zijn drie competenties vastgesteld waaraan de beroepsbekwame KZM-er moet voldoen: de (onderzoeks-)projectmanager, de belangenmakelaar en de systeemdeskundige.

<p><u>(Onderzoeks-) projectmanager</u>: de afgestudeerde Kust- en Zeemanager kan in een (inter)nationale kust- en zee-omgeving (onderzoeks-)projecten opzetten, faseren en beheersen en participeren in complexe projecten.</p>

<p><u>Belangenmakelaar</u>: de afgestudeerde Kust- en Zeemanager onderzoekt in een (inter)nationale kust- en zee-omgeving belangen en invloed van verschillende stakeholders, analyseert knelpunten en kansen en vertaalt deze naar een doelgerichte en strategische aanpak van een vraagstuk.</p>
--

<p><u>Systeemdeskundige</u>: de afgestudeerde Kust- en Zeemanager heeft inzicht in de verschillende disciplines en integreert deze om tot een doelgerichte aanpak te komen.</p>

De competenties zijn verdeeld in drie beheersingsniveaus: basisniveau (jaar één), gevorderd niveau (jaar twee) en professioneel niveau (jaar drie en vier). Met het behalen van de competenties op professioneel niveau is de afgestudeerde beroepsbekwaam om in het domein van kust- en zeemanagement te werken op hbo-niveau.

Studenten doen een gemeenschappelijke basis op van kennis, vaardigheden en eigenschappen die nodig zijn om verbindingen te kunnen leggen tussen projecten, belangen van stakeholders en verschillende disciplines in het (inter)nationale kust- en zee-werkveld (het centrale profiel). In het opleidingsprofiel staat beschreven over welke kennis, vaardigheden en eigenschappen alle studenten moeten voldoen (zie figuur 3) en welke specialistische kennis hoort bij de drie verschillende specialisatiethema's.

Centraal profiel: Kust- en Zeemanagement	
Kennis	Kust- en zee werkveld (nationaal en internationaal), stakeholders, beleid, circulaire economie, biologie, ecologie, energie, visserij, kustverdediging, duurzaamheid, people planet profit (PPP), ecosystem based management (EBM), klimaatverandering, impact van de mens op kust en zee, onderzoek.
Vaardigheden	Communicatief vaardig, belangen begrijpen, belangen verbinden, organisatorisch vermogen, onderzoekend vermogen, projectmanagement, procesmanagement, (ruimtelijk) informatiemanagement, praktijkgericht handelen, adviseren, rapporteren, analytisch denken, probleemoplossend vermogen, reflecteren.
Eigenschappen	Open, kritisch, zelfstandig, zelfbewust, nieuwsgierig, professioneel, deskundig, ondernemend, doortastend, leergierig, creatief, zakelijk, assertief, klantgericht, stressbestendig.

Figuur 3: centraal profiel KZM

Het panel heeft in het opleidingsprofiel gezien dat KZM de competenties goed heeft afgestemd op de Dublin-descriptoren. Het opleidingsprofiel maakt inzichtelijk hoe de opleiding aansluit bij de kenmerken van een hbo-bachelor volgens de standaard van Vereniging Hogescholen (een gedegen theoretische basis, onderzoekend vermogen, professioneel vakmanschap, en voldoende beroepsethiek en maatschappelijke oriëntatie). Het panel constateert aan de hand van deze informatie dat de beoogde leerresultaten van KZM aansluiten bij de nationale en internationale eisen die aan een opleiding op hbo-niveau gesteld worden.

Afstemming met het kust- en zee werkveld

De opleiding KZM gebruikt de samenwerking met de werkveldadviescommissie om het beroeps- en opleidingsprofiel actueel te houden. De werkveldadviescommissie komt minimaal tweemaal per jaar bij elkaar en spreekt over de beoogde leerresultaten, de aansluiting van de opleiding met het kust- en zee werkveld, actuele ontwikkelingen in het werkveld en benodigde of gewenste aanpassingen in het curriculum. Het panel maakt uit de verslagen van deze bijeenkomsten en uit de gevoerde gesprekken op dat de werkveldadviescommissie proactief is, een sterke samenstelling heeft, die het brede werkveld van kust- en zeemanagement goed representeert, en de opleiding van deskundig advies voorziet. KZM maakt volgens het panel goed gebruik van de expertise van de werkveldadviescommissie om de opleiding verder te verbeteren. De opleiding gebruikt de contacten met de genoemde buitenlandse partneropleidingen daarnaast voor afstemming met het internationale veld.

Standaard 2

Oriëntatie

Het programma maakt het mogelijk om passende (professionele of academische) onderzoeks- en beroepsvaardigheden te realiseren.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

Het onderwijsprogramma van KZM is duidelijk praktijkgericht en biedt voldoende mogelijkheden om passende beroepsvaardigheden te realiseren. De opleiding weet de goede contacten met het werkveld en kennisinstellingen te gebruiken voor het ontwerp en de realisatie van het onderwijsprogramma. Het panel is het van harte met de studenten eens dat de vele kennismakingen met het werkveld, zoals het rijke aanbod van excursies en de mogelijkheden om een netwerk in het werkveld op te bouwen, van toegevoegde waarde zijn voor het leer- en ontwikkelproces van de studenten.

Veel waardering heeft het panel voor de positie van praktijkgericht onderzoek in het programma. De docent-onderzoekers in het docententeam zorgen voor een goede verwevenheid van het onderwijs met actueel praktijkgericht onderzoek. Studenten worden in alle fases van de opleiding in aanraking gebracht met actuele, interdisciplinaire vraagstukken en worden gestimuleerd om te participeren in onderzoeksprojecten. Het panel vindt daarnaast dat de opleiding studenten goed voorbereidt om in het internationale kust- en zee werkveld te participeren.

Onderbouwing

Beroepsvaardigheden en praktijkgerichtheid van het programma

Het panel constateert aan de hand van de modulebeschrijvingen en een overzicht van samenwerking met het werkveld en kennisinstellingen dat in vrijwel alle modules aandacht is voor kennismaking met de beroepspraktijk. De opleiding gebruikt onder andere gastlessen, velddagen, workshops en opdrachten/casuïstiek uit het werkveld om dit te realiseren. Ook excursies in binnen- en buitenland maken regelmatig onderdeel uit van de onderwijsactiviteiten. Zo gaan studenten naar het Waddengebied en naar instellingen die actief zijn in het Waddengebied om ervaring op te doen met zachte kusten, en in het tweede jaar naar Wales om ervaring op te doen met harde kusten. Studenten hebben grote waardering voor de vele kennismakingen met het werkveld en met name voor de excursies. Tijdens de excursies leren studenten om theorie in de praktijk toe te passen en kunnen zij een netwerk in het toekomstige werkveld opbouwen.

KZM werkt regelmatig samen met het werkveld en kennisinstellingen bij het ontwikkelen en verzorgen van onderwijs. Een mooi voorbeeld hiervan vindt het panel de ontwikkeling van de nieuwe specialisatie Marine Resources, waarbij thema's (zoals duurzame energietransitie en veerkrachtige kusten) zijn aangedragen door het werkveld en in samenwerking met werkveldpartners zijn ingevuld, met gastlessen, workshops en door het aanleveren van opdrachten.

Binnen de modules oefenen studenten praktische vaardigheden en beroepsvaardigheden. Studenten werken aan praktijkopdrachten en beroepsproducten, zoals procesverslagen en het

voeren van adviesgesprekken. Het oefenen van beroepsvaardigheden staat centraal in de oriënterende stage (14 EC) in jaar 2 en de projectstage (30 EC) in jaar 3.

Onderzoeksvaardigheden

Het panel heeft veel verbanden tussen onderwijs en onderzoek gezien en is onder de indruk van de manier waarop de opleiding met praktijkgericht onderzoek in het onderwijsprogramma omgaat. Studenten komen in alle fases van de opleiding in aanraking met praktijkgericht onderzoek. Praktijkgericht onderzoek wordt gebruikt als casuïstiek in modules en studenten worden gestimuleerd om mee te werken aan onderzoeksprojecten tijdens hun stage of afstuderen. Studenten werken in de module Marine Research (jaar 2) bijvoorbeeld met actuele data van het onderzoeksproject ARROSTA, een project waarin VHL en Wageningen University & Research samenwerken aan onderzoek naar artificiële koraalriffen in het Caribisch gebied. Ook krijgen zij in deze module gastlessen van externe marien-ecologische onderzoekers. Deze integratie van onderwijs en onderzoek kwam ook naar voren in de digitale rondleiding, waarin het panel zag dat studenten in de aquariumruimte van KZM meewerken aan onderzoek naar de kweek en ontwikkeling van zee-egels en de mogelijkheden om zee-egels in te zetten voor het herstel van koraal.

Docenten krijgen de ruimte om als docent-onderzoeker mee te werken aan onderzoeksprojecten en hier wordt in het docententeam veel gebruik van gemaakt. Het panel heeft gehoord dat docenten bij het kiezen van onderzoeksprojecten letten op de relevantie van de projecten voor het onderwijs. Een mooi voorbeeld hiervan vindt het panel het onderzoeksproject TRAILS, waarin onderzoek naar zandsuppletie op Ameland wordt gedaan. In de aanvraag van dit onderzoeksproject is meegenomen dat studenten van de tweedejaarsmodule Interactive Planning en de derdejaars keuzemodule Overbruggen van Belangentegenstellingen betrokken worden in de uitvoering van het project. Het panel constateert dat de keuze om het onderzoekend vermogen in het nieuwe opleidingsprofiel te integreren in de verschillende competenties goed heeft uitgepakt. Dit heeft er voor gezorgd dat onderzoek een geïntegreerd onderdeel uitmaakt van het onderwijsprogramma en de verbinding met actuele onderzoeksprojecten houdt het onderwijsprogramma actueel.

Internationale vaardigheden

De opleiding besteedt veel aandacht aan het opdoen van internationale vaardigheden en het kennismaken met het internationale werkveld, omdat zeeën en oceanen geen grenzen kennen. De kust- en zeemanager heeft te maken met internationaal beleid en staat vrijwel altijd in verbinding met het internationale werkveld. Studenten werken in de opleiding aan Engelse taalvaardigheden en vanaf het tweede jaar wordt een gedeelte van de modules in het Engels onderwezen. Studenten maken kennis met internationaal beleid in het onderwijs en gaan op excursie naar Brussel, waar ze de Europese Commissie en het Europees Parlement bezoeken. Ook zijn er gastlezingen van Europese organisaties opgenomen in het onderwijsprogramma. Studenten kunnen een internationale aantekening op hun diploma aanvragen via de examencommissie als zij de projectstage en/of de minor in het buitenland hebben gevolgd, de afstudeeropdracht een internationaal karakter heeft, minimaal 21 EC aan internationale onderwijseenheden (hiervoor komen verschillende verplichte modules en keuzemodules van KZM in aanmerking) hebben gevolgd en voldoen aan een Engelse taaleis. Het panel vindt dat de aandacht voor internationalisering in het curriculum past bij de vaardigheden en kennis die een kust- en zeemanager nodig heeft om te participeren in de (internationale) beroepspraktijk.

Standaard 3

Inhoud

De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde leerresultaten te bereiken.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

De inhoud van het onderwijsprogramma biedt studenten voldoende mogelijkheden om de beoogde leerresultaten te bereiken. De competentiekaarten en het toetsplan maken de relatie tussen de competenties en het curriculum inzichtelijk. KZM heeft de competenties duidelijk uitgewerkt in een set beheersingsindicatoren op drie verschillende niveaus en heeft de benodigde kennis, vaardigheden en attitudes uitgewerkt in concrete leerdoelen. De opleiding heeft deze leerdoelen navolgbaar gekoppeld aan de verschillende modules.

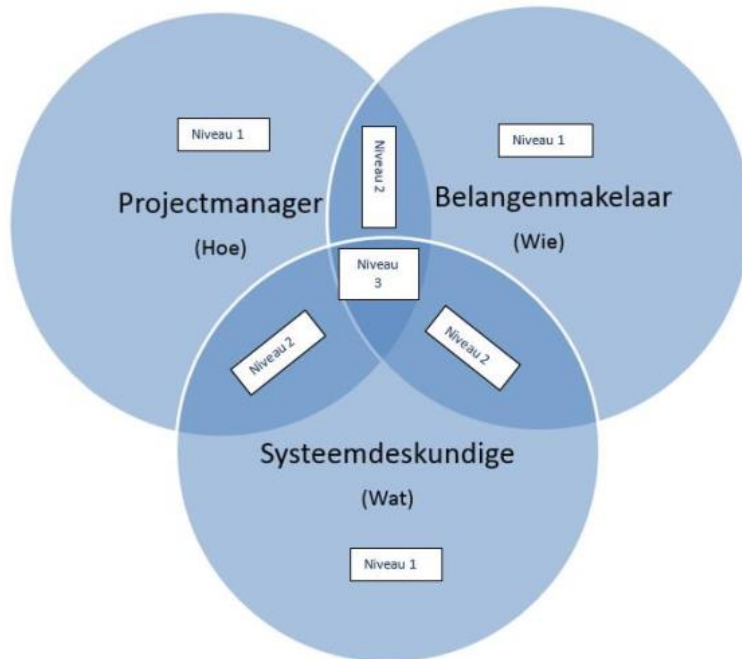
De opleiding biedt studenten een stevige en brede kennisbasis op de verschillende deelgebieden van kust- en zeemanagement, waaronder de visserij, de scheepvaart, biologie, ecologie, aquacultuur, delfstoffen en beleids- en sociaal-economische disciplines. Daarnaast leren studenten (onderzoeks-)projecten in het kust- en zeevakveld organiseren, problemen vanuit verschillende invalshoeken te bekijken en verschillende belangen af te wegen. De opleiding houdt het onderwijs actueel door veel aandacht te besteden aan relevante en actuele (onderzoeks)thema's in de verschillende modules. De opleiding zou volgens het panel nog wat meer aandacht kunnen besteden aan ethische vraagstukken in het werkveld van KZM.

De inhoud en inrichting van de nieuwe specialisatie Marine Interactive Planning moet nog verder vorm krijgen. De vaardigheden uit deze specialisatie zijn volgens het panel relevant voor alle KZM-ers. Het panel wil de opleiding daarom in overweging geven om de specialisatie Marine Interactive Planning onderdeel van het basisprogramma te maken, dan wel onder te brengen in de twee andere specialisaties.

Onderbouwing

Vertaling van de beoogde leerresultaten naar het curriculum

KZM heeft de competenties uitgewerkt in drie beheersingsniveaus (basisniveau, gevorderd niveau en professioneel niveau) en vastgesteld welke kennis, vaardigheden en attitudes studenten aangeleerd krijgen op ieder niveau. Het panel heeft gezien dat de opleiding competentiekaarten heeft gemaakt, waarin voor elke competentie op elk niveau beheersindicatoren beschreven staan en de benodigde kennis, vaardigheden en attitudes (Body of Knowledge and Skills) uitgewerkt zijn in concrete leerdoelen. Gedurende de opleiding worden de drie competenties geleidelijk aan met elkaar geïntegreerd (zie figuur 4). Op het basisniveau (jaar 1) werken studenten in onderwijseenheden aan één specifieke competentie, op het gevorderde niveau (jaar 2) ligt de focus in elke onderwijseenheid op de integratie van twee competenties en op het professionele niveau (jaar 3 en 4) moeten studenten alle drie de competenties met elkaar kunnen verbinden. Het panel vindt dat de opleiding de niveau-opbouw in het programma helder en werkbaar heeft beschreven.

Figuur 4: schematische weergave van de opbouw van de competentieniveaus

De leerdoelen (kennis, vaardigheden en attitudes) binnen de competentie (onderzoeks-) projectmanager zijn gericht op probleemanalyse, onderzoeksmethoden, projectmanagement, samenwerking en rapporteren. Met deze leerdoelen leren studenten 'hoe' zij projecten in het kust- en zeevakveld kunnen organiseren en uitvoeren.

Het 'wie' staat centraal in het ontwikkelen van de competentie belangenmakelaar: studenten leren de verschillende belangen van stakeholders in het kust- en zeevakveld herkennen. De leerdoelen zijn gericht op identificatie van de stakeholders, analyse van hun belangen en openstaan voor verschillende perspectieven.

De competentie 'systeemdeskundige' is gericht op het 'wat': de integratie van verschillende disciplines in het kust- en zeevakveld, waaronder de visserij, de scheepvaart, biologie, ecologie, aquacultuur, delfstoffen en beleids- en sociaal-economische disciplines. Studenten leren ook hoe de verschillende disciplines elkaar beïnvloeden.

Het panel constateert aan de hand van de competentiekaarten en het toetsplan dat de beoogde leerresultaten door het programma worden afgedekt. Het toetsplan geeft helder weer op welke plek in het curriculum en op welk niveau de competenties aan bod komen en getoetst worden. De kennis, vaardigheden en eigenschappen uit het centrale profiel zijn duidelijk herkenbare elementen in de verschillende onderwijseenheden. De opleiding heeft checklists ontwikkeld waarmee de koppeling tussen de competenties, beheersingsindicatoren, leerdoelen en onderwijseenheden inzichtelijk gemaakt wordt en voert hierop jaarlijks een controle uit. Studenten hebben het panel verteld dat de moduleboeken duidelijk inzicht verschaffen in de leerdoelen van de modules en dat voor hen duidelijk is hoe deze leerdoelen aansluiten bij de te verwerven competenties.

Inhoud van het programma

Het eerste jaar bestaat uit een brede oriëntatie op het kust- en zeedomein aan de hand van acht modules van 7 EC. Aan bod komen onder andere biologie, beleid, economie, communicatie, stakeholderparticipatie, managementvaardigheden en onderzoekstechnieken.

Het tweede jaar start met een oriënterende stage (14 EC). Daarnaast leren studenten meer over onderzoek, management en conservatiemethodes aan de hand van de module Coastal and Marine Research (14 EC) en vier modules van 7 EC, waarin studenten onder andere leren werken met verschillende softwareprogramma's, zoals SPSS en GIS (Geografische Informatie Systemen).

In jaar 3 volgen alle studenten de verdiepende modules Marine Ecosystems (7 EC) en Integrated Coastal Zone Management (7 EC) en kunnen zij zich specialiseren in Marine Interactive Planning, Marine Biology of Marine Resources. Elke specialisatie bestaat uit twee verdiepende modules (elk 7 EC) en een projectstage (30 EC).

Studenten volgen in het vierde jaar een minor (30 EC) en het afstudeerprogramma (30 EC). KZM biedt twee minoren aan: Sustainable Island Management, waarin de ecologische en sociaal-economische uitdagingen van kleine eilanden centraal staan, en Sustainable Fisheries and Aquaculture, over duurzame visserij en aquacultuur. Studieloopbaanbegeleiding loopt ten slotte als een rode draad door het curriculum heen in jaar 1 (4 EC), jaar 2 (4 EC) en jaar 3 (2 EC).

Het panel heeft de boekenlijst en verschillende studiematerialen ingezien en concludeert dat de opleiding gebruik maakt van actuele literatuur, passend bij een opleiding op hbo-niveau.

Studenten vinden dat de opleiding veel oog heeft voor relevante en actuele thema's zoals de gevolgen van de Brexit voor de visserij, duurzame innovatie door middel van energieopwekking op zee en het belang van schone wereldzeeën. Zij geven ook aan dat de eerste twee jaar een brede basis geven, met een goede balans tussen beleid en biologie. Studenten vinden het van meerwaarde dat zij leren om problemen vanuit verschillende invalshoeken te bekijken en verschillende belangen af te wegen. Wel heeft het panel van een enkele student gehoord dat de nadruk in sommige lessen sterk op het ecologische perspectief ligt als het gaat om beleid en dat andere belangen, bijvoorbeeld economische, wat minder aandacht krijgen. Het panel maakt daarnaast uit de gesprekken en documenten op dat de aandacht van ethiek wat onderbelicht blijft in het curriculum en zich beperkt tot enkele lessen binnen de module Adviseren (jaar 1). Het panel zou het goed vinden als de opleiding meer aandacht aan ethiek besteedt, zodat studenten voldoende kunnen oefenen met ethische principes en kwesties bij adviseren, beleid maken en onderzoeken.

Het panel heeft met de opleiding gesproken over de herziene inrichting van de specialisatiemogelijkheden. Het panel constateert dat de nieuwe specialisatie Marine Interactive Planning vooral gericht is op het aanleren van vaardigheden en minder op specialistische kennis, en nog weinig door studenten gekozen wordt. De vaardigheden uit de specialisatie Marine Interactive Planning zijn volgens het panel relevant voor alle KZM-ers. Ook werkveldvertegenwoordigers hebben tegenover het panel beaamd dat de inhoud van de specialisatie relevant is en goed aansluit bij ontwikkelingen in het werkveld. Het panel wil de opleiding daarom in overweging geven om de specialisatie Marine Interactive Planning onderdeel van het basisprogramma te maken, dan wel onder te brengen in de twee andere specialisaties.

Standaard 4

Leeromgeving

De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde leerresultaten te bereiken.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

Het panel vindt dat de leeromgeving past bij de competenties die een KZM-er moet ontwikkelen. De opleiding weet 'de echte wereld' naar binnen te brengen in het onderwijs door veel te werken met beroepsproducten en praktijkgerichte werkvormen. De manier waarop de opleiding excursies in het programma inzet, vindt het panel een groot compliment waard. De opleiding gebruikt een goede variatie aan werkvormen en heeft een goede balans gevonden tussen individuele en groepsgewijze werkvormen. De integrale opdrachten kunnen nog aan kracht winnen door een verdere uitwerking van de (integraliteit van de) opdracht, door een eenduidige benaming en door heldere uitleg over het doel van de opdracht aan studenten.

Studenten hebben voldoende keuzevrijheid en mogelijkheden om zelf hun leerproces vorm te geven. Het panel denkt dat het gebruik van blended learning voor verdere ontwikkeling van de leeromgeving kan zorgen, ook na de coronacrisis. Het panel raadt de opleiding aan structureel meer online leermiddelen in de leeromgeving te integreren, op basis van de opgedane ervaringen en door te onderzoeken welke best practices er op het gebied van blended learning binnen de hogeschool zijn.

Onderbouwing

KZM heeft het onderwijs ingericht aan de hand van de onderwijsvisie van VHL. De kenmerken van deze onderwijsvisie zijn: (1) de echte wereld staat in het onderwijs centraal, (2) keuzevrijheid, (3) diversiteit in het curriculum, (4) up-to-date inzet van digitale middelen en (5) focus op onderzoek, internationalisering en duurzaamheid.

KZM werkt met competentiegericht onderwijs, waarbij studenten in elke module aan één of meerdere competenties werken. Het panel constateert aan de hand van de onderwijsbeschrijvingen en de studentproducten dat de opleiding werkt met een diversiteit aan werkvormen en leeractiviteiten: hoorcolleges, workshops, praktijkonderwijs in het lab, veldwerkdagen en excursies. Studenten werken in de modules aan beroepsproducten, zoals een onderzoeksvoorstel, een onderzoeksrapport, een presentatie van onderzoeksresultaten, een artikel, een procesverslag of het voeren van gesprekken behorend bij een adviestraject. De benodigde kennis, vaardigheden en attitudes komen aan bod in lessen en workshops. Het panel heeft twee mooie voorbeelden van de werkvormen gezien in de digitale rondleiding. Zo zag het panel een voorbeeld van praktijkonderwijs in het lab, waarbij eerstejaarsstudenten een mossel ontleden als onderdeel van het practicumportfolio dat zij maken voor de module Mariene Diversiteit. Ook zag het panel hoe studenten kunnen oefenen met Europese beleidsvoering met behulp van het bordspel Marine Spatial Planning. Studenten ervaren in dit spel wat de uitdagingen zijn van het inrichten en beheren van de ruimte op zee vanuit de perspectieven van drie verschillende landen. Het panel is erg enthousiast over de diversiteit aan werkvormen en vindt dat deze goed aansluiten op het onderzoeksmatige en beleidsmatige karakter van de te verwerven competenties.

Studenten zijn positief over het praktijkgerichte karakter van de onderwijsactiviteiten, hierdoor maken zij al vroeg in de opleiding kennis met het kust- en zeevakveld en met de werkzaamheden die zij later mogelijk zullen uitvoeren. Met name de reeds genoemde excursies worden door studenten als een buitengewoon leerzame werkvorm ervaren. Studenten werken zowel individueel als in teamverband aan opdrachten. Zij geven aan dat de verhouding individuele opdrachten en groepswork ongeveer 50/50 is. De opleiding stimuleert studenten om een samenwerkingscontract op te stellen bij het samenwerken in teams, maar laat de regie hierover in handen van studenten. Studenten vinden het prettig dat ze leren om in teamverband te werken, omdat dit in het kust- en zeevakveld ook van hen verwacht wordt.

Elke module sluit af met een integrale opdracht, waarin twee of drie competenties geïntegreerd worden getoetst. Het panel heeft hier een aantal mooie voorbeelden van gezien. Zo doorlopen studenten voor de module Effectief adviseren (jaar 1) een adviestraject aan de hand van een vraag uit de praktijk. De integrale opdracht is een adviesrapport, waarin de competenties projectmanager en belangenmakelaar samenkomen. Een ander voorbeeld is de module Integrated Coastal Zone Management (jaar 3), waarvoor studenten een essay schrijven. Hierin worden de drie competenties (projectmanager, belangenmakelaar en systeemdeskundige) integraal getoetst. Uit de gesprekken maakt het panel op dat de integrale opdracht niet altijd één opdracht is, maar soms ook een combinatie van verschillende opdrachten. Voor studenten is niet zo duidelijk wat de opleiding beoogt met de integrale opdracht, mogelijk omdat de opleiding de opdracht(en) niet benoemt als 'integrale opdracht', maar vooral de nadruk legt op het praktijkgerichte karakter van de opdracht. Het panel vindt de integrale opdracht in wezen een mooi instrument, maar meent dat opdracht nog beter uitgewerkt kan worden om het interdisciplinaire karakter van de opleiding meer tot uitdrukking te brengen. Een duidelijke plek in het curriculum, een eenduidige benaming en heldere uitleg over het doel van de opdracht aan studenten is volgens het panel van belang.

Studenten hebben verschillende mogelijkheden om zelf invulling te geven aan hun studie, bijvoorbeeld in de keuze voor de stages, de specialisatie, de minor en voor een afstudeeropdracht en -opdrachtgever. Bij de keuze voor een specialisatie hebben studenten de mogelijkheid om zich volledig op één specialisatie te richten door beide modules van de specialisatie te volgen, of zich te verbreden door te kiezen voor modules van twee verschillende specialisaties.

In 2020 heeft de opleiding de leeromgeving moeten aanpassen ten gevolge van de maatregelen rondom de Covid-19-crisis. Docenten zijn onder andere gebruik gaan maken van vlogs, screencasts, live stream-lessen (via MS Teams) en online intervisie om het onderwijs vorm te geven. Waar mogelijk werd dit gecombineerd met praktijkonderwijs op de opleidingslocatie. Studenten geven aan dat de kwaliteit van het onderwijs gelijk gebleven is, ondanks de aanpassingen in de leeromgeving. Zij zijn tevreden over de manier waarop de opleiding het online onderwijs heeft vormgegeven. Het panel denkt dat het gebruik van blended learning voor verdere ontwikkeling van de leeromgeving kan zorgen, ook na de coronacrisis. Het panel denkt dan bijvoorbeeld aan het aanbieden van basiskennis via online colleges of met behulp van slimme digitale tools en het gebruiken van online peer feedback. Dit zou zowel de kwaliteit van het leerproces nog verder omhoog kunnen brengen, als de werkdruk van docenten op termijn mogelijk kunnen verminderen.

Standaard 5

Instroom

Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

De opleiding hanteert duidelijke en passende toelatingseisen. De studievoorlichting geeft een realistisch beeld van de opleiding en wijst studenten op het belang van affiniteit met en kennis van biologie. De opleiding bevordert een goede aansluiting van het programma op de vooropleiding van studenten door in het eerste jaar extra aandacht te geven aan voldoende beheersing van de instructietalen Nederlands en Engels en door de verschillende instapniveaus op het gebied van biologie en ecologie op één lijn te brengen. Gezien de substantiële instroom van internationale studenten geeft het panel de opleiding in overweging om het onderwijs vanaf het eerste jaar in het Engels aan te bieden.

Onderbouwing

De volgende kwalificaties geven toegang tot de opleiding:

- een havodiploma met het profiel Natuur en Techniek, Natuur en Gezondheid of Economie en Maatschappij. Studenten met het profiel Cultuur en Maatschappij zijn toelaatbaar als zij eindexamen in Wiskunde A hebben gedaan.
- een vwo-diploma met het profiel Natuur en Techniek, Natuur en Gezondheid of Economie en Maatschappij. Studenten met het profiel Cultuur en Maatschappij zijn toelaatbaar als zij eindexamen in Wiskunde A of B hebben gedaan.
- een mbo-diploma, niveau 4.
- 21+-regeling: studenten kunnen toelatingstoetsen afleggen op het gebied van Nederlands, Engels en Wiskunde A of B.

Studenten met een internationaal diploma zijn ook toelaatbaar, mits het diploma vergelijkbaar is met havo-5 of mbo niveau 4, of hoger. Studenten moeten daarnaast een Nederlandse taaltoets afleggen, om aan te tonen dat zij het Nederlands voldoende beheersen om de opleiding te kunnen volgen. Het panel constateert dat de opleiding een behoorlijk grote groep internationale studenten trekt (13% van het totaal aantal studenten). Het panel heeft begrepen dat dit voornamelijk Duitse studenten zijn, voor wie het leren van de Nederlandse taal te doen is. In het eerste jaar volgen alle studenten lessen Engelse taalvaardigheid ter voorbereiding op de onderwijseenheden in jaar 2, 3 en 4 die in het Engels worden verzorgd. De opleiding speelt in op het niveau van studenten, na het maken van een toets wordt bepaald of studenten alle lessen moeten volgen of een gedeelte daarvan. Het panel vindt dat de opleiding goed omgaat met de voorbereiding van internationale studenten op het Nederlandstalige onderwijs in het eerste jaar en de voorbereiding van alle studenten op het Engelstalige onderwijs in de latere studiefase. In de kantlijn van deze visitatie merkt het panel wel op dat de keuze om het eerste jaar in het Nederlands te geven mogelijk remmend werkt op de werving van internationale studenten. De opleiding kent een substantiële internationale instroom die weliswaar voldoende wordt voorbereid op de Nederlandse taal, maar slechts één jaar onderwijs in het Nederlands volgt en vervolgens

drie jaar onderwijs in het Engels volgt. Het panel wil de opleiding in overweging geven om het onderwijs vanaf jaar 1 geheel in het Engels aan te bieden.

Studenten hebben het panel verteld dat de studievoorlichting via open dagen en meeloopdagen een realistisch beeld van de opleiding geeft. Zij worden in de studievoorlichting gewezen op het belang van affiniteit met het vak biologie en worden sterk aangeraden om voorkennis van dit vak te hebben of nog op te doen voor aanvang van de opleiding. De opleiding houdt rekening met verschillende instapniveaus op het gebied van biologie. De eerstejaarsmodule Mariene Diversiteit is ontworpen om studenten op een gelijk niveau op het gebied van biologie en ecologie te brengen. De opleiding gebruikt hierbij het havo-examenprogramma als uitgangspunt en stemt gedurende de module de lessen en begeleiding steeds af op het niveau en de voorkennis van studenten. Het panel vindt dat de opleiding goed oog heeft voor deficiënties en voor verschillen tussen studenten. Wellicht zou de opleiding hierbij nog meer gebruik kunnen maken van online leervormen en zelftests en het geven van eigen verantwoordelijkheid aan studenten om aan hun deficiënties te werken. Studenten geven aan dat het programma studeerbaar is en dat er geen struikelvakken in de opleiding zijn. De uitval in het eerste jaar ligt tussen de 25% en 30%, dit beoordeelt het panel als redelijk gemiddeld.

Standaard 6

Personeel

Het docententeam is gekwalificeerd voor de inhoudelijke en onderwijskundige realisatie van het programma en de omvang ervan is toereikend.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

De opleiding Kust- en Zeemanagement beschikt over een enthousiast, betrokken en deskundig team van docenten. Studenten zijn positief over hun docenten en roemen hun vakinhoudelijke en didactische deskundigheid, betrokkenheid en inlevingsvermogen. De docenten hebben goede contacten met het werkveld en zetten deze op een actieve manier in om het onderwijs vorm te geven. Het panel is erg positief over de grote betrokkenheid van docenten bij relevant praktijkgericht onderzoek, dit draagt bij aan de continue professionalisering van het docententeam. Docenten hebben voldoende beheersing van de instructietalen Nederlands en Engels om het onderwijs te kunnen verzorgen.

De nieuwe organisatiestructuur brengt nieuwe energie in het docententeam, maar schept ook hoge verwachtingen. Het panel dringt er bij zowel het College van Bestuur van VHL, bij de locatiedirectie van VHL Leeuwarden, als bij de opleiding KZM op aan om de ingezette organisatorische veranderingen snel en met kracht door te zetten. Verlaging van de werkdruk en het geven van meer mandaat aan de opleiding(smanager) ziet het panel als een cruciale factor voor het functioneren van het docententeam op de (middel)lange termijn.

Onderbouwing

KZM heeft een team van negentien docenten (15 fte). Ongeveer tachtig procent van de docenten heeft een mastergraad, de andere docenten hebben een hbo-opleiding afgerond. De docenten zijn inhoudelijk deskundig op het gebied van mariene biologie/ecologie, marien beleid, GIS, projectmanagement, marien en ecologisch onderzoek, statistiek, visserij/aquacultuur, conservatie of de Engelse en/of Nederlandse taal. Het panel constateert dat het panel als geheel over de benodigde inhoudelijke expertise beschikt om de opleiding te kunnen verzorgen.

Het Strategisch Personeelsplan 2018-2021 van het domein DAR is het uitgangspunt voor de uitvoering van het personeelsbeleid. Hierin staan ambities en afspraken over de bevoegdheden en de professionalisering van het team en de personele bezetting. Docenten dienen didactisch bevoegd te zijn en docenten die langer dan twee jaar in dienst zijn, dienen over een Basiskwalificatie Examinering (BKE) te beschikken. Daarnaast ambieert het team dat minimaal één docent over een Seniorekwalificatie Examinering (SKE) beschikt. Het docententeam voldoet aan deze criteria. Docenten dienen zowel de Nederlandse als Engelse taal te beheersen, de opleiding let hier op bij de invulling van vacatures. Docenten die moeilijkheden ervaren met het doceren in de Engelse taal kunnen hier bijscholing in krijgen. Het panel heeft van studenten begrepen dat docenten het Engels voldoende beheersen om hier onderwijs in te kunnen verzorgen.

Het panel maakt uit de gesprekken en documentatie op dat docenten gestimuleerd worden om zich te professionaliseren en daarbij ruimte krijgen om hun eigen ambities te volgen.

Professionalisering vindt plaats door het volgen van opleidingen of cursussen en het bijwonen van conferenties. Docenten worden actief gestimuleerd om deel te nemen aan onderzoeksactiviteiten van de kenniskring Kust- en Zeemanagement en het panel constateert dat dit positief bijdraagt aan de continue professionalisering van docenten. Zo verzorgen docenten kenniskringpresentaties voor elkaar. Het panel heeft tijdens de gesprekken wel gemerkt dat het ontbreken van een lector Kust- en Zeemanagement de aansluiting met hogeschoolbreed onderzoek en onderzoeksbeleid belemmert. Het panel constateert aan de hand van de gesprekken en de documentatie dat het docententeam goede contacten onderhoudt met het werkveld. Voor studenten is de relatie van docenten met het werkveld zichtbaar in de vormgeving van het onderwijs en in de hulp die docenten bieden om aan een relevante stageplaats in binnen- of buitenland te komen.

Studenten zijn enthousiast over de inhoudelijke en didactische deskundigheid van de docenten. Docenten weten in hun lessen de interesse van studenten te wekken en leggen moeilijke onderwerpen op een begrijpelijke manier uit. Studenten noemen de docenten ook betrokken en benaderbaar en vinden dat docenten zich goed kunnen inleven in de behoeften van studenten.

Het panel heeft in de gesprekken gemerkt dat het team hoge werkdruk ervaart en uit een lastige periode komt waarin de personeelsplanning te krap was en het team te weinig zeggenschap over de eigen opleiding ervoer. Het panel heeft ook gehoord dat er op alle niveaus in de hogeschool en binnen de opleiding zelf aandacht is voor de werkdruk en dat de recente aanpassingen in de organisatiestructuur naar verwachting gaan zorgen voor een betere afstemming tussen het management en docententeam. De eerste resultaten zijn hoopvol, door de aanstelling van een opleidingsmanager heeft de opleiding meer zeggenschap gekregen over bijvoorbeeld de personeelsplanning. Het panel heeft gemerkt dat de veranderingen nieuwe energie in het team brengt, maar ook hoge verwachtingen schept. Het panel dringt er bij zowel het College van Bestuur van VHL, bij de locatiedirectie van VHL Leeuwarden, als bij de opleiding KZM op aan om de ingezette organisatorische veranderingen snel en met kracht door te zetten. Verlaging van de werkdruk en het geven van meer mandaat aan de opleiding(smanager) ziet het panel als een cruciale factor voor het functioneren van het docententeam op de (middel)lange termijn.

Standaard 7

Voorzieningen

De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

De huisvesting en materiële voorzieningen van de opleiding KZM stellen studenten in staat om de beoogde leerresultaten te realiseren. De opleiding beschikt over goed ingerichte ruimtes voor klassikaal onderwijs, voor het werken in groepen en voor zelfstudie. De practicumlokalen en de aquariumruimte zijn heel mooi ingericht en dragen zichtbaar bij aan de kwaliteit van het praktijkonderwijs en het leren doen van praktijkgericht onderzoek. De mediatheek is goed geoutilleerd en biedt studenten voldoende studiematerialen en de computerzalen voorzien studenten van moderne computervoorzieningen. De digitale leeromgeving is goed ingericht en ondersteunt studenten bij het uitvoeren van onderwijsactiviteiten op afstand.

Onderbouwing

Studenten van de opleiding hebben het panel een digitale rondleiding langs de faciliteiten gegeven via een video-opname. Deze rondleiding gaf het panel een duidelijk en positief beeld van de voorzieningen en van hoe studenten deze ervaren. Dit beeld werd bevestigd in het gesprek dat het panel met studenten van de opleiding heeft gevoerd.

Het onderwijs van KZM vindt plaats in het onderwijsgebouw van de VHL-locatie in Leeuwarden. Studenten zijn positief over de inrichting van de onderwijsruimtes. Er zijn voldoende en goed ingerichte ruimtes voor klassikaal onderwijs en voor het werken in kleinere groepen. Studenten kunnen ruimtes reserveren als zij met een studiegenoot willen samenwerken. Dit is volgens studenten erg goed geregeld, zo vertelde een student dat hij gedurende zijn hele afstudeerperiode gebruik kon maken van een vaste 'kantoor'ruimte.

De mediatheek beschikt volgens studenten over een goede collectie boeken en digitale materialen. Studenten kunnen ook boeken opvragen van de mediatheek in Velp. De mediatheek voorziet in voldoende computers en werkplekken en faciliteiten om te printen en te scannen. Daarnaast kunnen studenten gebruik maken van computerlokalen waar zij met zwaardere computerprogramma's kunnen werken, zoals GIS. Studenten kunnen hier ook met twee beeldschermen werken.

KZM heeft verschillende practicumlokalen ter beschikking voor het verzorgen van praktijkonderwijs. Deze practicumlokalen zijn ingericht met alle benodigde faciliteiten, zoals zuurkasten, microscopen, goed licht en ruime werkplekken. Daarnaast beschikt de opleiding over een eigen aquariumruimte, het 'aqualab'. Studenten werken in deze ruimte aan (onderzoeks)opdrachten binnen modules, stages en afstudeeronderzoeken, meestal in aansluiting op lopend onderzoek van docent-onderzoekers. In de aquaria kunnen specifieke mariene situaties gesimuleerd worden, waarin met zeedieren (zoals zee-egels) en structuren (zoals artificial reefs) gewerkt kan worden.

De docentenruimte is zo ingericht dat studenten docenten makkelijk kunnen vinden en aanspreken. Zowel docenten als studenten vinden dit prettig werken.

In 2020 heeft het onderwijs voor een groot gedeelte online plaatsgevonden, vanwege de maatregelen rondom de Covid-19-crisis. Wel heeft de opleiding de practica, het veldwerk en de excursies zoveel mogelijk doorgang laten vinden. Studenten zijn tevreden over hoe de opleiding hen faciliteert om online onderwijs te volgen, via livestream onderwijs (middels MS Teams) en digitale leermiddelen die beschikbaar gesteld worden via Moodle rooms. Het panel vindt dat de opleiding de digitale leeromgeving goed heeft ingericht, op zo'n manier dat studenten ondersteund worden in hun leerproces.

Standaard 8

Begeleiding

De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

Het panel is van oordeel dat KZM de studiebegeleiding en informatievoorziening prima georganiseerd heeft. Studenten hebben een vaste studieloopbaanbegeleider en krijgen gedurende hun hele studietraject persoonlijke begeleiding. De studieloopbaantrainingen dragen bij aan het ontwikkelen van een goede studiehouding en professionele houding en helpen studenten bij hun loopbaanoriëntatie. Studenten die moeite hebben met studeren of lang over hun studie doen, krijgen aanvullende begeleiding. De opleiding heeft ook voldoende aandacht voor studenten met een functiebeperking en biedt deze studenten passende begeleiding en extra voorzieningen. Ook de informatievoorziening en begeleiding rondom de stages en het afstuderen is goed georganiseerd.

De opleiding gebruikt verschillende kanalen om met studenten te communiceren en doet dit tijdig en duidelijk. De kleinschaligheid van de opleiding draagt bij aan de kwaliteit van de informatievoorziening en de studiebegeleiding en zorgt voor veel contacten tussen studenten van de verschillende jaren en tussen studenten en docenten. Hierdoor wordt een prettig leerklimaat gecreëerd.

Onderbouwing

Studieloopbaanbegeleiding

Studieloopbaanbegeleiding maakt onderdeel uit van het curriculum en bestaat uit groepsgewijze trainingen gericht op leren studeren en het ontwikkelen van een professionele houding en uit persoonlijke begeleiding. Er is één studieloopbaanbegeleider per klas, die meestal bestaat uit zestien tot twintig studenten. Studenten houden in principe dezelfde studieloopbaanbegeleider gedurende hun gehele studie. De onderwerpen van de trainingen zijn afgeleid van focusinterviews met studenten en betreffen bijvoorbeeld het vergroten van het zelfsturend vermogen en het krijgen van inzicht in de persoonlijke werkstijl, talenten en interesses. Ook is er aandacht voor de oriëntatie op het werkveld.

De individuele begeleiding bestaat uit persoonlijke gesprekken over de studievoortgang. In het eerste jaar vinden vier gesprekken plaats op initiatief van de studieloopbaanbegeleider. In de loop van de studie komt het initiatief voor individuele gesprekken meer bij de student te liggen. Bij studieovertraging wordt de begeleiding geïntensiveerd door (twee)wekelijkse voortgangsgesprekken in te bouwen. Voor studenten die langer dan vier jaar over de studie doen, is er een speciale 'langstudeer studieloopbaanbegeleider'.

Studenten zijn tevreden over de studieloopbaanbegeleiding die zij krijgen. Zij geven aan dat de trainingen meerwaarde bieden, bijvoorbeeld ten aanzien van het (leren) opbouwen van een netwerk in het werkveld. Ook ervaren zij dat de studieloopbaanbegeleider altijd voor hen klaar staat, begeleiding biedt vanaf de eerste dag tot aan het eind van hun studieloopbaan en goede, persoonlijke begeleiding geeft. Het panel deelt de mening van studenten dat de opleiding de studieloopbaanbegeleiding goed georganiseerd heeft.

Stage- en afstudeerbegeleiding

Voorafgaand aan de start van het stage- en afstudeertraject vindt een stage- of afstudeervoorlichting plaats door de stage- of afstudeercoördinator. Ook organiseert de opleiding een stagemarkt waarin tweedejaarsstudenten hun stages presenteren aan eerstejaarsstudenten. Studenten krijgen tijdens de oriënterende stage en projectstage begeleiding van een docent (stagedocent) en dagelijkse begeleiding van een begeleider op de stageplek (stagebegeleider). De stagedocent is beschikbaar voor inhoudelijke en procesvragen van de student, voor begeleiding bij het behalen van leerdoelen en is het eerste aanspreekpunt bij problemen. De stagedocent en de stagebegeleider hebben bij de start, halverwege en aan het eind van de stage contact om de voortgang en eventuele problemen of uitdagingen te bespreken. Vaak is de student bij deze gesprekken aanwezig. De afstudeerbegeleiding heeft een zelfde opzet, maar hierbij krijgen studenten twee begeleiders vanuit school toegewezen (afstudeerbegeleiders). Eén van de begeleiders draagt zorg voor de inhoudelijke begeleiding en één voor de procesbegeleiding. Studenten die een onderzoekstage bij het lectoraat doen, krijgen een begeleider vanuit het lectoraat toegewezen.

Studenten zijn tevreden over de begeleiding die zij tijdens het stagelopen en afstuderen krijgen. Zij zijn positief over de hulp die de stage- en afstudeercoördinatoren bieden bij het zoeken van een stage, over de begeleiding van de stagedocent/afstudeerbegeleiders en over de samenwerking tussen de stagedocent/afstudeerbegeleiders en de stagebegeleider op de stageplek. Ook vinden zij dat de begeleiding goed is afgestemd op het afstudeeronderzoek of stage-onderwerp. Het panel meent dat de opleiding de stage- en afstudeerbegeleiding goed heeft vormgegeven.

Begeleiding van studenten met een functiebeperking

Het panel constateert aan de hand van de documentatie en gesprekken dat KZM aandacht heeft voor de begeleiding van studenten met een functiebeperking. Deze studenten krijgen begeleiding van een ervaren studieloopbaanbegeleider, die hiervoor extra tijd kan krijgen en vanuit VHL de mogelijkheid heeft om cursussen te volgen over specifieke functiebeperkingen, zoals autisme. De studentendecaan van VHL biedt begeleiding aan deze studenten door het voeren van gesprekken en ondersteuning bij het aanvragen van speciale regelingen vanuit de overheid, extra tijd bij toetsen of de mogelijkheid om prikkelarme studieruimtes te gebruiken. Studenten kunnen daarnaast ook een studiemaatje krijgen, die de student vanuit eigen ervaring helpt met het studeren. Afspraken voor extra ondersteuning worden vastgelegd in een studiecontract. Het panel vindt dat de opleiding een passend beleid voert ten aanzien van studenten met een functiebeperking.

Informatievoorziening

My.hvhl.nl biedt studenten toegang tot een gepersonaliseerde omgeving met informatie over de roosters, de onderwijs- en examenregeling en het studievoortgangsdossier. Op moduleniveau vindt de informatievoorziening plaats via Moodle rooms. Daarnaast gebruikt de opleiding Sharepoint voor algemene informatie over de opleiding, bijvoorbeeld over de stages, afstuderen en minoren. De opleiding heeft een facebookpagina om studenten en alumni te informeren over activiteiten en nieuwsberichten en gebruikt e-mail om studenten van urgente mededelingen op de hoogte te brengen. De opleiding organiseert elk jaar een nieuwjaarsbijeenkomst om het kalenderjaar met alle studenten en docenten te starten. Studenten worden tijdens deze bijeenkomst middels een terugblik en een vooruitblik op de hoogte gesteld van nieuws over de opleiding en veranderingen in het onderwijs, onder andere naar aanleiding van gehouden

evaluaties. Het panel heeft van studenten en docenten begrepen dat deze nieuwjaarsbijeenkomst erg gewaardeerd wordt.

Studenten hebben het panel verteld dat de opleiding duidelijk en tijdig communiceert. De kleinschaligheid van de opleiding draagt volgens studenten ook bij aan de informatievoorziening: er is goed contact tussen studenten van alle jaargangen en tussen studenten en docenten. Studenten kunnen gemakkelijk bij docenten binnenlopen met een vraag. In de coronaperiode is dit niet veranderd, docenten en studenten hebben regelmatig individuele gesprekken via MS Teams. Het panel heeft uit alle informatie en gesprekken een positief beeld van de informatievoorziening gekregen.

Standaard 9

Kwaliteitszorg

De opleiding kent een expliciete en breed gedragen kwaliteitszorg, bevordert de kwaliteitscultuur en is gericht op ontwikkeling.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

De opleiding heeft het kwaliteitszorgsysteem deugdelijk uitgewerkt. De PDCA-cyclus is op moduleniveau goed ingericht. De onderwijsmodules worden structureel geëvalueerd en signalen van studenten worden gebruikt om het onderwijsprogramma verder te verbeteren. Studenten zijn tevreden over de manier waarop de opleiding opvolging geeft aan evaluaties en feedback. De opleiding informeert studenten op een volledige en transparante manier over de uitkomsten van evaluaties, zowel klassikaal als tijdens de nieuwjaarsbijeenkomst. Het panel ondersteunt de suggestie van de opleidingscommissie om de uitkomsten van module-evaluaties ook te communiceren aan studenten die de module nog gaan volgen. De opleiding werkt actief aan het bevorderen van een gezamenlijke kwaliteitscultuur. Het panel vindt het terecht en moedig dat de opleiding daarbij zoekt naar een balans tussen het inrichten van formele kaders en het vertrouwen op de kwaliteit van de individuele, deskundige docenten.

Onderbouwing

Het panel heeft in de documentatie gezien dat het kwaliteitszorgsysteem van de opleiding aansluit bij het hogeschoolbrede *Kwaliteitszorgplan Van Hall Larenstein*. De opleiding heeft een uitgewerkte kwaliteitszorgcyclus met als basis een jaarplan, waarin de kwaliteitsdoelstellingen van VHL leidend zijn. Daarnaast heeft de opleiding een PDCA-cyclus ingericht op curriculumniveau en op moduleniveau.

Op curriculumniveau zorgt KZM jaarlijks voor een evaluatie en actualisatie van de leerdoelen, op basis van docentervaringen, studentevaluaties, input van de werkveldadviescommissie, ervaringen uit onderzoek, projecten en cursussen van docenten. De opleiding gebruikt, zoals eerder genoemd, checklists voor de evaluatie van de leerdoelen, gekoppeld aan de beheersingsindicatoren van de drie competenties. Op basis van deze evaluatie bespreekt de opleiding mogelijke aanpassingen van het curriculum en de leerdoelen met de opleidingscommissie en de werkveldadviescommissie, waarna de onderwijs- en examenregeling voor het komende studiejaar wordt aangepast.

Elke onderwijseenheid wordt eens in de drie jaar uitgebreid geëvalueerd onder studenten met behulp van een gestandaardiseerde vragenlijst. Daarop volgt een panelevaluatie waarin docenten de uitkomst van de vragenlijst bespreken met een beperkt aantal studenten. In de andere jaren wordt elke onderwijseenheid geëvalueerd met behulp van een korte vragenlijst, waarin vragen zijn opgenomen over de kwaliteit van de lessen en begeleiding van docenten en waarin studenten sterke punten en verbeterpunten kunnen noemen. Het betreffende moduleteam bespreekt de uitkomsten van de evaluatie en stelt een aandachts- en verbeterpuntenformulier op, waarin ook beschreven wordt tot welke aanpassingen de evaluatie leidt. Deze informatie wordt gedeeld met studenten die de module hebben gevolgd en met de werkveldadviescommissie.

Studenten voelen zich goed gehoord door de opleiding. Zij bespreken de uitkomsten van de module-evaluatie in de les met de betrokken docent, waarbij zowel studenten als docenten elkaar om extra toelichting kunnen vragen en de verbetermogelijkheden doornemen. Ook zien zij dat de opleiding daadwerkelijk actie onderneemt om het onderwijs naar aanleiding van de evaluaties aan te passen. Daarnaast is er de nieuwjaarsbijeenkomst waarop de verschillende evaluatiepunten met docenten en studenten besproken worden. Deze openheid draagt volgens het panel bij aan de kwaliteitscultuur van de opleiding. De opleidingscommissie heeft de opleiding verzocht om de uitkomsten van de evaluaties ook te delen met studenten die de module nog gaan volgen. Het panel ondersteunt dit verzoek van harte, dit zou de transparantie naar studenten toe nog verder verbeteren.

Het panel maakt uit de gesprekken op dat het team bewust bezig is met het ontwikkelen van een gezamenlijke kwaliteitscultuur, ook via gezamenlijke kalibratiesessies. De opleiding zoekt naar een balans tussen het inrichten van formele kaders en het vertrouwen op de kwaliteit van de individuele, deskundige docenten en het team voert gesprekken over hoe dit vorm te geven. Het panel vindt dit een goede basis voor een gedeelde kwaliteitscultuur en moedigt de opleiding aan om gezamenlijk te blijven werken aan een gedeeld kwaliteitskader, en daar ook de opleidingscommissie en de werkveldadviescommissie bij te betrekken. De opleiding heeft daarnaast goed in het vizier welke verbeterlagen er nog gemaakt kunnen worden, zo heeft het panel gemerkt. Op moduleniveau lopen de evaluaties goed, maar module-overstijgend kan er nog een slag gemaakt worden door tussen moduleteams te evalueren, te werken aan overstijgende leerlijnen, door meer gebruik te maken van intervisie en kalibratie. Ook wil de opleiding de PDCA-cyclus nog beter sluitend krijgen door de verantwoordelijkheden rondom module-evaluaties nog duidelijker te beleggen tussen de moduleteams, examencommissie, opleidingscommissie en management. Het panel sluit zich aan bij deze constatering en moedigt de opleiding aan om hier de komende periode mee aan de slag te gaan.

Standaard 10 Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

De opleiding heeft een goed ingericht toetssysteem. De toetsen zijn zo opgesteld dat studenten in staat gesteld worden om hun kennis en vaardigheden op het juiste niveau aan te tonen. Studenten worden duidelijk geïnformeerd over de toetsen en beoordelingen. De opleiding gebruikt veel mooie toetsvormen en de toetsen sluiten goed aan bij de te toetsen leerdoelen en de gehanteerde werkvormen. In de eerste twee jaren wordt veel gebruik gemaakt van meerkeuzetoetsen, hier is volgens het panel ruimte om de toetsvariatie te vergroten. De opleiding heeft een goede balans gevonden tussen groepswork en individueel toetsen. Wel zou de opleiding meer kunnen differentiëren tussen de prestaties van individuele studenten bij groepsopdrachten, om meer recht te doen aan de individuele prestaties van studenten in groepswork.

De beoordeling van de toetsen is navolgbaar en studenten krijgen voldoende (tussentijdse) feedback op hun prestaties. De opleiding bevordert de betrouwbaarheid van beoordelingen door het gebruik van rubrics, de organisatie van tussentijdse intervisiesessies voor docenten en kalibratiesessies na afloop van elke module. Het panel heeft gezien dat het huidige afstudeerformulier niet altijd als goed werkbaar wordt ervaren en tot tevredenheid gemerkt dat de opleiding werkt aan een handzamer afstudeerformulier, waarmee de beoordeling functioneler kan worden.

De examencommissie vervult haar wettelijke taken naar behoren. De examencommissie heeft de afgelopen periode een meer proactieve rol aangenomen en geïnvesteerd in een structurele organisatie van de borging van de toetskwaliteit. Een sterk punt van de opleiding ziet het panel in de nauwe samenwerking tussen de examencommissie, het opleidingsmanagement en de opleidingscommissie om de borging van alle onderdelen van de opleiding goed te structureren en af te stemmen.

Onderbouwing

Toetssysteem

Toetsing moet volgens het toetsbeleid van VHL voldoen aan kwaliteitscriteria die de garantie bieden dat de toetsing valide, betrouwbaar en transparant is. KZM heeft in aansluiting op het toetsbeleid een onderwijs- en toetsplan opgesteld. In het toetsplan staat beschreven hoe de competenties via beheersingsindicatoren vertaald zijn naar leerdoelen en beoordelingscriteria, die de basis voor de toetsen vormen. De opleiding heeft een proces in gang gezet om de leerdoelen op een meer gestructureerde manier uit te werken naar toetscriteria per leerdoel, om zo de toetsvaliditeit te verhogen. Dit proces is reeds doorlopen voor de eerstejaarsmodules, de stages en het afstuderen en voor een gedeelte van de tweede- en derdejaarsmodules. De eerste resultaten zijn positief en leiden tot de conclusie dat minder toetsen nodig zijn om de leerdoelen af te dekken. Studenten worden geïnformeerd over de te toetsen leerdoelen, de opzet van de toetsing en de beoordeling via de moduleboeken. Hierin zijn ook de beoordelingsformulieren van

de beroepsproducten opgenomen. Studenten hebben het panel verteld dat de opleiding helder over de toetsing en beoordeling communiceert.

Iedere onderwijseenheid wordt afgesloten met een summatieve toets, die uit maximaal drie deelttoetsen bestaat. Het panel constateert aan de hand van het onderwijs- en toetsplan, een overzicht van alle toetsen en een selectie van toetsen dat de opleiding een variatie aan toetsvormen gebruikt, zoals schriftelijke en meerkeuzetoetsen, practicumtoetsen, practicumportfolio's, presentaties, adviesrapporten, onderzoeksverslagen- en rapporten en artikelen. Het panel vindt dat de opleiding veel mooie toetsvormen gebruikt en constateert dat de toetsen goed aansluiten bij de te toetsen leerdoelen en de gehanteerde werkvormen. Wel merkt het panel op dat in de eerste twee jaren veel gebruik gemaakt wordt van meerkeuzetoetsen en dat de nadruk daarin voornamelijk op kennisreproductie ligt. Hier ziet het panel mogelijkheid om de toetsvariatie nog te vergroten. Zoals ook bij standaard 4 aangegeven, denkt het panel dat de integrale opdracht nog verder ontwikkeld kan worden om het interdisciplinaire karakter van de opleiding nog duidelijker tot uitdrukking te brengen in de opzet van het curriculum en de toetsing.

In vrijwel elke onderwijseenheid wordt zowel groepsgewijs als individueel getoetst. Per onderwijseenheid vindt minimaal één individuele beoordeling plaats om het (eind)niveau van de student te kunnen borgen. Het panel vindt dat de opleiding een goede balans heeft gevonden tussen groepswerk en individueel toetsen, gezien het belang dat het werkveld hecht aan groepsgewijs leren werken. Het geheel aan toetsen is volgens het panel zo vormgegeven dat studenten individueel op alle competenties getoetst en beoordeeld worden. Wel heeft het panel van studenten en docenten begrepen dat er bij groepswerk weinig differentiatie plaatsvindt in de beoordeling van prestaties van de individuele groepsleden. Het panel vindt dat de opleiding hier meer aandacht aan zou kunnen besteden en raadt de opleiding aan om te onderzoeken welke methodiek hier bij zou passen. Het panel zou zich bijvoorbeeld kunnen voorstellen dat het eerder genoemde samenwerkingscontract gebruikt zou kunnen worden bij de monitoring van de samenwerking tussen studenten en de beoordeling van individuele groepsleden.

Per 2020-2021 is de opleiding overgestapt op individueel afstuderen, in plaats van in duo's. Studenten zullen wel in het voortraject samenkomen in afstudeerkringen om te zorgen dat zij van elkaar kunnen leren, elkaar kunnen motiveren en elkaar van peer-feedback kunnen voorzien. Het panel meent dat de opleiding met deze nieuwe vorm van afstuderen een kwaliteitsslag maakt, waardoor de realisatie van de beoogde leerresultaten door de individuele student nog inzichtelijker wordt.

Beoordelingen en feedback

Docenten geven studenten tussentijds feedback bij het maken van een beroepsproduct en koppelen deze feedback aan de criteria die in het beoordelingsformulier staan. Volgens studenten vinden deze tussengesprekken regelmatig plaats en helpt dit hen bij het maken van de opdrachten. Studenten kunnen het gemaakte werk en de beoordeling achteraf inzien en bespreken met de docent.

Het panel constateert dat de opleiding de afgelopen jaren geïnvesteerd heeft in het verhogen van de betrouwbaarheid van de beoordelingen en hier kwaliteitsgelden voor heeft ingezet. Dit heeft tot tevredenheid van het panel geresulteerd in concrete acties. De opleiding is bijvoorbeeld intervisiemomenten gedurende de onderwijsperiode gaan organiseren om docenten zoveel mogelijk op één lijn te krijgen bij het interpreteren van de leerdoelen en de beoordelingscriteria. Voor elke toets zijn beoordelingsformulieren met rubrics ontwikkeld. Na afloop van een module

wordt een kalibratiesessie georganiseerd om de voorgenomen beoordelingen te bespreken. De uitkomsten van de intervisie- en kalibratiesessies worden meegenomen in het jaarlijkse evaluatieproces.

Bij het afstuderen is de begeleiding losgekoppeld van de beoordeling. De twee begeleidende docenten geven wel input voor de beoordeling, maar de uiteindelijke studentproducten (plan van aanpak, scriptie, verdediging en presentatie) worden door een onafhankelijke examiner (een docent uit de opleiding) beoordeeld aan de hand van een afstudeerformulier met rubrics. De afstudeercoördinator organiseert meerdere kalibratiesessies gedurende het jaar waarin examinatoren met elkaar spreken over de beoordelingen, specifieke cases en de interpretatie van het beoordelingsformulier. Het panel vindt dat de opleiding de beoordeling van het afstudeerproces zorgvuldig heeft vormgegeven.

Het panel heeft een selectie van toetsen en eindwerken ingezien. Het panel heeft gekeken naar de toetsvragen, de beschikbare informatie voor studenten, de uitwerkingen van studenten en de beoordeling en feedback van examinatoren. Het panel constateert dat de toetsen zo zijn opgezet dat studenten hun bekwaamheden en kennis kunnen laten zien. De inhoud en het niveau van de toetsen vindt het panel passen bij de inhoud en leerdoelen van de modules en de studiefase waarin studenten zich bevinden. De validiteit en betrouwbaarheid van de geselecteerde toetsen zijn volgens het panel ook in orde.

Het panel kan zich vinden in de gegeven beoordelingen en vindt het positief dat de meeste docenten bij de toetsen een uitgebreide toelichting geven op de beoordeling met gerichte verbeterpunten. Het panel heeft van de opleiding begrepen dat zij werkt aan aanpassing van het afstudeerformulier, omdat dit in de praktijk niet altijd als goed werkbaar wordt ervaren. De opleiding beoogt een handzamer formulier te ontwikkelen, met meer ruimte voor narratieve feedback, om meer recht te kunnen doen aan de beoordeling en feedback. Het panel vindt dit een goede stap van de opleiding, omdat de beoordeling hierdoor functioneler zal worden.

Borging van de toetskwaliteit

De opleiding heeft een gezamenlijke examencommissie en toetscommissie met de opleiding Diermanagement van VHL. Het panel constateert aan de hand van de documentatie en gesprekken dat de positie van de examencommissie en de toetscommissie sterk in ontwikkeling is. De examencommissie heeft recent een nieuwe voorzitter gekregen en de toetscommissie zal anders worden ingevuld, om deze meer slagkracht te geven. Er komen drie externe leden met expertise op het gebied van toetsing, die uren krijgen om toetsdossiers te beoordelen. Het panel constateert aan de hand van de documentatie en gesprekken dat de examencommissie haar wettelijke taken naar behoren vervuld. De examencommissie is gericht op het borgen van de toetskwaliteit en de kwaliteiten van de eindwerken. Het panel constateert dat de examencommissie hierbij steeds gestructureerder te werk gaat. Zo is de examencommissie de afgelopen periode met een jaarverslag en een borgingsagenda gaan werken, waarin onder andere reviews van toetsdossiers en eindwerken gepland staan. Ook voert de examencommissie steekproeven naar de kwaliteit van de eindwerken uit. Ten slotte is het panel ook positief over de nauwe samenwerking van de examencommissie, het opleidingsmanagement en de opleidingscommissie om de borging van alle onderdelen van de opleiding goed te structureren en af te stemmen.

Standaard 11 Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten worden gerealiseerd.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

De eindwerken laten zien dat studenten op hbo-niveau afstuderen en de beoogde leerresultaten bereiken. De opleiding levert startbekwame kust- en zeemanagers op, die direct aan de slag kunnen in het werkveld in passende functies in het kust- en zeewerkveld. Het panel deelt het enthousiasme van het werkveld over de aansluiting van de opleiding met de beroepspraktijk en de kwaliteit van de afgestudeerden. De opleiding mag hier volgens het panel trots op zijn.

Uit de eindwerken, die veelal een zelfde heldere structuur bevatten, blijkt duidelijk dat de praktijkgerichte onderzoeksvaardigheden van studenten goed ontwikkeld zijn. De onderzoeksonderwerpen passen bij het brede domein van kust- en zeemanagement en zijn afgestemd op relevante vragen uit het werkveld.

Onderbouwing

Opzet van het afstuderen

Ten tijde van de visitatie waren er nog geen afgestudeerden van het nieuwe curriculum en werkte de opleiding nog aan de vormgeving van het nieuwe afstuderen. Het panel heeft daarom gekeken naar de opzet van het afstuderen volgens het curriculum van cohort 2016-2017. Deze hebben de major Marine Policy of Marine Biology gevolgd en studeren af op vier competenties (onderzoeksmatig werken was bij dit cohort nog een aparte competentie).

Studenten werken gedurende het laatste half jaar van de opleiding aan de afstudeeropdracht (30 EC). Met de afstudeeropdracht laten studenten zien dat zij alle competenties op het hoogste niveau beheersen. Studenten werken aan een concrete vraag uit het werkveld, dit kan ook een onderzoeksvraag van het lectoraat of een project in het buitenland betreffen. Het afstuderen bestaat uit drie onderdelen:

- Het schrijven van een plan van aanpak/onderzoeksvoorstel
- Het uitvoeren van het onderzoek en het schrijven van een verslag, inclusief een mondelinge verdediging
- Een mondelinge presentatie

Het panel vindt dat de afstudeeropdracht zo is vormgegeven dat studenten kunnen laten zien dat ze de competenties beheersen.

Producten van afgestudeerden

Het panel heeft een selectie van eindwerken bestudeerd om te beoordelen of de beoogde leerresultaten worden gerealiseerd. De opleiding heeft het panel hiertoe een lijst met afgestudeerden van de laatste twee jaar overhandigd. Hieruit heeft het panel vijftien eindwerken geselecteerd. Bij de selectie is een verdeling gemaakt over voldoende, ruim voldoende en (zeer) goede eindcijfers. In bijlage 2 zijn meer details over de steekproef opgenomen.

De eindwerken van de opleidingen zijn volgens het panel van een goed niveau en vakinhoudelijk relevant. Een goed voorbeeld hiervan is een onderzoek naar de geschikte milieu-omstandigheden voor haaien en roggen in de Noordzee. Het panel zag aan de eindwerken terug dat studenten het doorlopen van de onderzoekscyclus goed beheersen en gestructureerd te werk gaan. De onderzoeksrapportages kenmerken zich door een duidelijke vraagstelling, heldere structuur en een navolgbare opbouw naar beantwoording van de onderzoeksvraag. Uit de eindwerken bleek ook dat studenten projectmatig te werk kunnen gaan en verschillende belangen goed kunnen inventariseren en afwegen. Als onderdeel van het plan van aanpak voeren studenten bijvoorbeeld op een gestructureerde manier een stakeholderanalyse uit. Uit de afstudeerwerken en de gesprekken met alumni en werkveldvertegenwoordigers kon het panel duidelijk opmaken dat de afstudeeronderwerpen afgestemd waren op concrete vragen van opdrachtgevers uit het kust- en zeevakveld.

Functioneren van afgestudeerden in de beroepspraktijk

Studenten vinden na het afstuderen over het algemeen snel een baan in het domein van kust- en zeemanagement, zo blijkt uit een alumni-onderzoek van de opleiding en uit gesprek met alumni en werkveldvertegenwoordigers. Werkgevers waar veel studenten terechtkomen, zijn Rijkswaterstaat, de waterschappen, NGO's of organisaties die zich richten op de mariene wereld, de baggerindustrie, het bedrijfsleven en adviesbureaus. Functies waar studenten mee starten zijn bijvoorbeeld beleidsmedewerker, projectmedewerker, trainee, junior onderzoeker of junior ecooloog. Een relatief groot aantal studenten studeert door in een master of zelfs een PhD-traject (27%). Werkveldvertegenwoordigers hebben zich tegenover het panel erg tevreden uitgelaten over het niveau en de competenties van de afgestudeerden. Alumni geven in gesprek met het panel aan dat de opleiding hen goed heeft voorbereid op de beroepspraktijk. De competenties die zij tijdens de opleiding hebben ontwikkeld, geven hen een goede start en helpen ook om snel door te groeien. Dit geldt niet alleen voor functies in het kust- en zeedomein, maar het panel hoorde ook een voorbeeld waarbij een student door de sterk ontwikkelde competenties op het gebied van beleid snel kon doorgroeien binnen een gezondheidsinstelling. Alumni waarderen dat zij breed zijn opgeleid en met verschillende belangen en perspectieven kunnen omgaan.

Eindoordeel over de opleiding

Oordelen op de standaarden

Het visitatiepanel komt tot de volgende oordelen op de standaarden:

	B Kust- en Zeemanagement
Standaard 1 Beoogde leerresultaten	Voldoet
Standaard 2 Oriëntatie	Voldoet
Standaard 3 Inhoud	Voldoet
Standaard 4 Leeromgeving	Voldoet
Standaard 5 Instroom	Voldoet
Standaard 6 Personeel	Voldoet
Standaard 7 Voorzieningen	Voldoet
Standaard 8 Begeleiding	Voldoet
Standaard 9 Kwaliteitszorg	Voldoet
Standaard 10 Toetsing	Voldoet
Standaard 11 Gerealiseerde leerresultaten	Voldoet

De oordelen zijn gewogen volgens de beslisregels van de NVAO. Op basis hiervan beoordeelt het visitatiepanel de kwaliteit van de bestaande hbo-opleiding Kust- en Zeemanagement van hogeschool Van Hall Larenstein als **positief**.

Aanbevelingen

Het panel beveelt de opleiding Kust- en Zeemanagement van hogeschool Van Hall Larenstein aan om de komende periode de in dit rapport benoemde kwaliteiten voortdurende te blijven benutten en aandacht te geven aan onderstaande ontwikkelpunten.

Standaard 3

- Het panel geeft de opleiding in overweging om de specialisatie Marine Interactive Planning onderdeel van het basisprogramma te maken, dan wel onder te brengen in de twee andere specialisaties, omdat de inhoud van deze specialisatie relevant is voor alle studenten KZM.

Standaard 10

- Werk aan de variatie van toetsvormen in het eerste en tweede leerjaar, door meerkeuzetoetsen te vervangen door andere toetsvormen.
- Besteedt meer aandacht aan de differentiatie van prestaties van individuele studenten bij groepsopdrachten en zoek hier een passende methode voor.

Bijlagen

Bijlage 1 Bezoekprogramma

Op 8 december 2020 heeft een eerste gesprek plaatsgevonden tussen panel en opleiding (opleidingsmanager KZM en drie docenten). Tijdens dit gesprek heeft de opleiding een pitch gegeven. Daarnaast heeft de opleiding een rondleiding en een studentenpitch op video aangeleverd, ter vervanging van de fysieke rondleiding en studentenpitch. Het ontwikkelgesprek heeft op een later moment plaatsgevonden.

Visitatie donderdag 16 december 2020, online via Teams

Tijd	Onderdeel	Deelnemers	
09:30 – 10:15	Voorbespreking panel	Panel	
10:15 – 11:15	Gesprek met studenten	Student (cohort 2020-2021) Student (cohort 2019-2020) Student (cohort 2018-2019) Student (cohort 2018-2019) Student (cohort 2017-2018) Student (cohort 2016-2017)	
11:15 – 11:30	Nabespreking	Panel	
11:30 – 12:15	Gesprek met WAC en alumni	WAC: twee leden	Vier alumni
12:15 – 13:00	Lunch + intern overleg	Panel	
13:00 – 13:45	Gesprek met docenten, examinatoren en docent-onderzoekers	Docent mariene biologie, docent-onderzoeker Docent communicatie, coördinator SLB Docent-onderzoeker marine governance Docent-onderzoeker mariene ecologie, visserij en aquacultuur Docent marine resources	
13:45 – 14:00	Nabespreking	Panel	
14:00 – 14:45	OPCO en borging	Student-lid opleidingscommissie Regierolhouder kwaliteit Regierolhouder curriculum, kwaliteit Voorzitter examencommissie Regierolhouder curriculum, lid opleidingscommissie Regierolhouder afstuderen	
14:45 – 15:00	Nabespreking	Panel	
15:00 – 15:30	Management	Locatiedirecteur Leeuwarden, onderwijs Interim opleidingsmanager Regierolhouder team	
15:30 – 16:30	Beoordelingsoverleg door panel	Panel	
16:30 – 16:45	Terugkoppeling panel	Panel, team en management	

Bijlage 2 Bestudeerde documenten

- AV-formulier
- Certificaat AISHE
- Competentiekaarten tot en met 2016-2017
- Competentiekaarten vanaf 2017-2018
- Beoordelingsformulieren afstuderen
- Brochure Inrichting van het onderwijs bij hogeschool VHL, 2014
- Draaiboek afstuderen 2019-2020
- Filmmateriaal:
 - Rondleiding door een student
 - Studentenpitch
 - Flyer Marine Resources
- Handboeken en studiemateriaal:
 - Boekenlijst
 - Selectie readers en handboeken
- Jaarverslag examencommissie 2018-2019
- Jaarverslag examencommissie 2019-2020
- Kritische reflectie Kust- en Zeemanagement, oktober 2020
- Kwaliteitszorgplan 2019-2021
- Kwaliteitszorgplan VHL 2019-2021
- Medewerkertevredenheidsonderzoek 2019
- Notulen opleidingscommissie 2018-2020
- Notulen werkveldadviescommissie 2016-2020
- NSE-scores 2010-2018
- Onderwijs- en Examenregeling
- Opleidingsprofiel KZM tot en met 2016-2017
- Opleidingsprofiel KZM vanaf 2017-2018
- Overzicht expertise personeel
- Overzicht samenstelling Werkveldadviescommissie
- Overzicht samenwerking met werkveld en kennisinstellingen
- Overzicht toetsen KZM 2020-2021
- Pitch KZM (powerpointpresentatie)
- Rendementscijfers
- Selectie van toetsmateriaal (toetsopgaven, uitwerkingen van studenten en beoordelingen):
 - Coastal and Marine research, jaar 2
 - Effectief adviseren, jaar 1
 - Interactive planning, jaar 2
 - Integrated coastal zone management, jaar 3
 - Marine ecosystems and adaptive management, jaar 3
 - Onderzoekstechnieken, jaar 1
 - Projectstage, jaar 3-4
- Strategisch Personeelsbeleidsplan DAR
- Toetsbeleid VHL, 2015
- Toetsplan tot en met cohort 2016-2017
- Toetsplan vanaf 2017-2018 (bijgewerkt oktober 2020)
- TRAILS (research proposal)
- Verbetergrit KZM (powerpointpresentatie)

Selectie eindwerken

Het panel heeft vijftien afstudeerdossiers geselecteerd om een beeld te kunnen krijgen van de gerealiseerde leerresultaten. Onderstaande tabel geeft weer hoe de selectie van eindwerken verdeeld is over de opleiding, de majors (naar verhouding van het aantal studenten dat deze major heeft gekozen, ongeveer 20% Marine Policy en 25% Marine Biology), het jaar van afstuderen en het behaalde eindcijfer.

Jaar	Major	Eindcijfer
2018-2019	Marine Biology	6,5
2018-2019	Marine Policy	6,5
2018-2019	Marine Biology	6,6
2019-2020	Marine Biology	6,7
2018-2019	Marine Policy	7,0
2018-2019	Marine Policy	7,0
2019-2020	Marine Biology	7,2
2018-2019	Marine Biology	7,3
2019-2020	Marine Biology	7,6
2018-2019	Marine Biology	8,3
2018-2019	Marine Biology	8,3
2019-2020	Marine Biology	8,4
2018-2019	Marine Biology	8,7
2019-2020	Marine Biology	8,8
2019-2020	Marine Policy	9,1